BOHEMA ESPERANTISTO

ČESKÝ ESPERANTISTA

REVUE PRO ŠÍŘENÍ ESPERANTA MEZI ČECHY.

ORGÁN ‚SVAZU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ‘ V RAKOUSKU.

REDAKTOR A VYDAVATEL:

H. K. BOUŠKA.

ROČNÍK VI. — SEŠIT 3-4.

(Březen-duben. 1912. Marto-aprilo.)

Cena 72 hal.

S bezplatnou naučnou přílohou:

UČITEL ESPERANTA

REDAKCE A ADMINISTRACE:

H. K. BOUŠKA, PRAHA-SMÍCHOV 730, NA CELNÉ 4.

Celoroční předplatné 4 K,

pro členy spolků sdružených ve „Svazu čes. esp." 3 K; jednotlivá čísla 36 hal.

Bez výloh a bez námahy může každý z vás prospěti věci dobré. Každý, kdo čteš tyto řádky, opiš na čtvrtku papíru naše zprávy „Proti esperantu“ (Čes. esp. roč. VI. čís. 2. str. 32.) a „Písemný kurs esperanta“ (Čes. esp. roč. VI., čís 3-4, str. 64.) a zašli je svému místnímu (nedennímu) časopisu se žádostí o bezplatné uveřejnění. Každý z vás zašli zprávy ty aspoň jednomu krajinskému (místnímu) listu. Zašleš-li to několika nebo všem listům svého místa, tím lépe. Hlavní však: aby to udělal každý, kdo tyto řádky čte, aspoň jednou. Tak málo námahy a tak málo výloh může věci věnovati každý. A při tom může býti jist, že prospěl věci dobré, neboť sta lidí upozorní na esperanto.

UČITEL ESPERANTA.

Úspěch písemného kursu esperanta pořádaného dřívějším vydavatelstvem revue „Český esperantista“, často tlumočené přání vydati učebnou pomůcku, která by byla samoukům i kursům jakýmsi přechodem a pojítkem mezi učebnicí a revuí, hlavně však neustálé a naléhavé volání po lehčích článcích v jazyce esperanto, jimiž nechceme snižovati úroveň revue „Český esperantista“, přiměly nás vydávati zvláštní

učebné listy esperanta pro začátečníky i pokročilé a esperantskou čítanku pro samouky i kursy,

obsahující snadně přístupné kursy esperanta pro začátečníky i pokročilé, praktické rozmluvy česko-esperantské, jazykové výklady, lehké a krátké esperantské články beletristické i populárně-naučné s českým výkladem, povídky, pohádky, bajky, básně, přísloví, hry, různé zajímavé drobnosti (aforismy, anekdoty, hádanky atd.), poučná cvičení, zajímavé úlohy a podobné. Pomůcka tato vycházeti bude počínajíc 1. červnem 1912 pod názvem:

Učitel esperanta.

Jeden kurs bude obsahovati 10—15 sešitů a bude státi K 1·20 (pro předplatitele revue „Český esperantista“ zdarma). Přímí předplatitelé dostanou kurs v týdenních lhůtách a mají nárok na bezplatnou opravu písemných úloh (při úhradě poštovného). Předplatitelé revue „Čes. esp.“ obdrží kurs v měsíčních lhůtách jako bezplatnou přílohu revue. —

Prvý kurs byl právě zahájen a na jeho úspěchu záleží, budou-li následovati kursy další. Doufáme, že naši čtenáři získají „Učiteli esperanta“, **který bude zabývati se výhradně otázkami jazykovými s úplným vyloučením otázek organisačních,** předplatitelů co nejvíce. Přihlášky přijímá:

Redakce revue „Český esperantista“ (H. K. Bouška), Smíchov, Celná.

Upozornění: Z důvodů technických vydali jsme prvé dvojčíslo dříve, proto 1. června vyjde již číslo třetí, načež v týdenních lhůtách budou následovati čísla (listy) další.

Korektitaj preseraroj de la 2ª numero: Legu sur la paĝo 17: **Přeložil** (4 linio supre), **utvořiti** (6. s.), **ničeho** (12. s.). Pĝ. 21. **kaj** (10. l. malsupre), **iliaj** (10. ms.). Pĝ. 23. **kuraĝadis** (3. s.). Pĝ. 24. **antaŭ** (2. s), **la** patron (15. 14. ms.), **okazis** (3. ms.). Pĝ. 26. **čirkaŭaĵo** (12. ms.), **Ilustrita** (10. ms.). Pĝ. 27. **placení** (19. ms). Pĝ. 28. **špatného** (10. ms.). Pĝ. 29. **uspořádal** (21. ms.), **Angelos** (19. ms.). Pĝ. 30. **Dělnickém** (1 s.), **denního** (2. s.), **Parishe** (3. s.), **vysvětlil** (4. s.), **být** (18 s.), **esperantistoj** (13. ms.), **esperantistoj** (12. ms.). Pĝ. 31. **,** **přizpůsobiti** (12. s.), **Ĝi** (2. ms.). — En la 1a n-o korektu ankoraŭ: Pĝ. 4. en **ĝia angulo** (6. s.). Pĝ. 16 **enkondukitajn vortojn** (23. s.) — Atentigu nin afeble pri la preterrigarditaj, nekorektitaj preseraroj!

Adresoj de diverslandaj korespondantoj. — 16. S-ino Hardy, 71 Crayford Rd., London N, Anglujo. — 17. S-ino J. Lewis, 36 Warwick Avenu, London, Anglujo. — 18. F-ino L. Turner, 2. Barry Rd., E. Dulwich, London SE, Anglujo. — 19. Turcsányi István, Budapest VII, Rozsa-u. 9. 12 b. Hungario. — 20. Julian Solanilla, str. San Jose n-o 72 Tarrasa, Barcelona, Hispanujo (pri sociaj aŭ politikaj aferoj). — 21. Wallace Mackay, 10 Roxburgh Place, Newcastle-upon-Jyne, Anglujo. — 22. Margarita Máynez Prince, Apartado postal 312, Torreon, Coah, Republica de Mexico. — 23. Marcelino Hernández Mantilla San Cristóbal, Venezuelo. — 24. J. Jorba, Mayor 9 Terrasa Barcelona, Hispanujo (pri sociaj temoj).

ROZŘEŠENÍ OTÁZKY POMOCNÉHO JAZYKA DOROZUMÍVACÍHO.

Předmluva ku prvé knize o esperantu. Napsal Dr. *L. L. Zamenhof.* Přeložil *Rud. Hromada.* — (Pokrač.)

I. otázka.

První otázku rozřešil jsem takto:

a) Zjednodušil jsem až k neuvěření mluvnici, a to s jedné strany v duchu existujících jazyků živých, aby bylo lze snadno si ji zapamatovati, a s druhé strany — nijak neodnímaje tím jazyku jasnosti, přesnosti a ohebnosti. Celé mluvnici mého jazyka možno se výborně naučiti za hodinu. Obrovské usnadnění, jehož se jazyku dostává takovou mluvnicí, je každému jasno.

b) Utvořil jsem pravidla tvoření slov a tím vnesl jsem úžasnou hospodárnost vzhledem ku počtu slov, jimž je se učiti, a to nejen neodnímaje tím jazyku jeho bohatosti, ale naopak, čině jazyk — dík možnosti, tvořiti ze slova jednoho mnoho jiných a vyjádřiti všecky možné odstíny myšlenky — bohatší nežli nejbohatší jazyky přirozené. Toho dosáhl jsem zavedením různých předpon a přípon, pomocí jichž každý může tvořiti ze slova jednoho různá slova jiná, nepotřebuje se jim učiti. (Pro pohodlí byl dán těmto předponám a příponám význam samostatných slov a jako taková jsou umístěna ve slovníku). Ku příkladu:

1. Předpona „mal“ značí přímou protivu pojmu; na př. znajíce slovo „bona“ (dobrý), můžeme již sami utvořiti slovo „malbona“ (špatný, zlý) a tak existence zvláštního slova pro pojem „špatný, zlý“ je nadbytečna; alta (vysoký) — malalta (nízký); estimi (ctíti) — malestimi (opovrhovati) atd. Tudíž naučivše se jednomu slovu „mal“ jsme již zbaveni učení se obrovské řadě slov, na př. „malmola — tvrdý“ (znajíce „mola — měkký“), malvarma (studený), malnova (starý), malpura (špinavý), malproksima (daleký), malriĉa (chudý), mallumo (tma), malhonoro (potupa), malsupre (dole), malami (nenáviděti), malbeni (proklínati) atd., atd.

2. Přípona „in“ značí ženský rod; tudíž znajíce „frato“ (bratr), můžeme již sami utvořiti „fratino“ (sestra), patro (otec) — patrino (matka). Tedy jsou již nadbytečna slova „avino (bába), filino (dcera), fianĉino (nevěsta), knabino (dívka), kokino (slepice), bovino (kráva)“ atd.

3. Přípona „il“ značí nástroj pro daný výkon. Ku př. tranĉi (krá-

jeti) — tranĉilo (nůž); nadbytečna jsou: „kombilo (hřeben), hakilo (sekyra), sonorilo (zvon), plugilo (pluh), glitilo (brusle)“, atd. A podobné jiné předpony a přípony.

Kromě toho dal jsem všeobecné pravidlo, že všechna slova, která se již stala mezinárodními (t. zv. „cizí slova“), zůstávají v jazyku mezinárodním nezměněna, přijímajíce jenom mezinárodní pravopis; takovým způsobem obrovský počet slov stává se zbytečným k učení; ku př. lokomotivo, redakcio, telegrafo, nervo, temperaturo, centro, formo, publiko, platino, botaniko, figuro, vagono, komedio, ekspluati, deklami, advokato, doktoro, teatro atd. atd. Dík svrchu uvedeným pravidlům a ještě několika stránkám jazyka, o nichž podrobně zde mluviti pokládám za zbytečno, stává se jazyk neobyčejně snadným a celá práce učiti se mu spočívá jen v naučení se velmi malému počtu slov, z nichž dle určitých pravidel, bez zvláštních schopností a lámání hlavy, je možno utvořiti všechna slova, výrazy a věty, jichž je potřebí. Ostatně i tento malý počet slov, jak uvidíme dále, je tak vybrán, že naučiti se jim je pro člověka trochu vzdělaného věcí neobyčejně snadnou. Učení se tomuto jazyku zvučnému, bohatému a všem srozumitelnému (příčiny viz doleji) vyžaduje tedy ne celou řadu let, jako u jiných jazyků, — k naučení se jemu stačí několik dnů. O tomto může se přesvědčiti každý, ježto k brožůře této přidána je úplná učebnice. *)

II. otázka.

Druhou otázku rozřešil jsem následujícím způsobem:

a) Upravil jsem rozčlenění pojmů v samostatná slova, tak že celý jazyk na místo slov v různých mluvnických tvarech, sestává pouze jen ze slov neměnících se. Vezmete-li dílo psané v mé řeči, shledáte, že se tam každé slovo nalézá vždy a jedině v jednom stálém tvaru, totiž v tom tvaru, v němž je vytištěno ve slovníku. A rozličné tvary mluvnické, vzájemné vztahy mezi slovy atd. vyjadřují se spojením neměnných slov. Poněvadž ale podobná stavba jazyka je národům evropským úplně cizí a zvyknouti si, bylo by pro ně věcí obtížnou, proto jsem úplně přispůsobil toto rozčlenění jazyka duchu jazyků evropských, takže učí-li se někdo mému jazyku dle učebnice, kdo nepřečetl dříve předmluvu (jež je pro učícího se úplně nepotřebna), nebude ani tušiti, že stavba toho jazyka se něčím liší od jeho mateřštiny. Tak ku př. původ slova „fratino“, jež ve skutečnosti skládá se ze tří slov: frat (bratr), in (žena), o (co je, ekzistuje) (= co je bratr-žena = sestra), — vysvětluje učebnice následovným způsobem: bratr = frat; poněvadž ale každé pod-

*) V původní první knize o esperantu byla na konci vytištěna celá mluvnice a slovník o asi tisíci slovích. (Otiskneme rovněž).

statné jméno v 1. pádě končí na „o“ — tedy frat'o; k utvoření ženského rodu téhož pojmu vkládáme slovíčko „in“; tedy sestra — frat' in' o; a znaménka se píší proto, poněvadž mluvnice vyžaduje jich psaní mezi jednotlivými částmi skládajícími slova. Takovým způsobem rozčlenění jazyka nikterak neuvede učícího se v rozpaky; ten ani netuší, že to, co jmenuje koncovkou nebo předponou nebo příponou, je slovo zcela samostatné, jež vždy zachovává stejný význam, úplně lhostejno, zda bude užíváno na konci nebo na začátku jiného slova nebo samostatně, že každé slovo stejným právem může býti užito jako slovo kmenné nebo jako mluvnická částice. A přece výsledek této stavby jazyka je takový, že všemu, co napíšete v jazyku mezinárodním, hned a naprosto přesně (klíčem nebo bez něho) bude rozuměti každý, kdo nejen nenaučil se dříve mluvnici jazyka, nýbrž i kdo nikdy neslyšel o jeho ekzistenci.

Ozřejmím to příkladem:

Ocitl-li jsem se v Čechách neznaje slova českého, potřebuji obrátiti se na někoho, a napíši mu na papírek ve svobodném jazyce mezinárodním na př. toto:

Mi ne sci'as, kie mi las'is mi'a'n baston'o'n; ĉu vi ne vid'is ĝi'n?

Nabídnu mu slovník mezinárodně český a ukáži mu na začátek, kde velkými písmenami je tištěna tato věta: Všemu, co je napsáno v jazyce mezinárodním, je možno rozuměti pomocí tohoto slovníku. Slova, která představují dohromady jeden pojem, jsou psána dohromady, ale dělena od sebe čárkou; tak na př. slovo frat'in'o představujíc pojem jeden, je složeno ze tří slov, z nichž každé je nutno hledati zvláště.

Jestliže oslovený neslyšel nikdy o jazyku mezinárodním, bude se zpočátku dívati na mne velice udiveně, ale pak vezme můj lístek, bude hledati naznačeným způsobem ve slovníku a nalezne toto:

Mi já	(já)
ne ne	ne
sci věděti . . . . *as* označuje čas přítomný .	vím
kie kde	kde
mi já	(já)
las nechati . . . . *is* označuje čas minulý . . .	nechal jsem
mi já . . . . *a* označuje přisvojení . . . *n* označuje předmět ve 4 padě	(můj), moji

baston hůl . . . . *o* označuje jméno podstatné . *n* označuje předmět ve 4. pádě	hůl
ĉu zda	zda
vi vy, ty	(vy)
ne ne	ne
vid viděti . . . . *is* označuje čas minulý . . .	viděl jste
ĝi on, ona, ono . . . . . . *n* označuje předmět ve 4 pádě	(ona), ji

Takovým způsobem Čech jasně porozumí, co od něho chci. Bude-li chtíti mi odpověděti, ukáží mu slovník česko-mezinárodní, na jehož začátku je tištěno: *Chcete-li vyjádřiti něco v jazyka mezinárodním, užijte tohoto slovníku, hledajíce slova ve slovníku samotném a koncovky pro mluvnické tvary v mluvnickém dodatku, v paragrafu příslušné části řeči.* Poněvadž v tomto dodatku, jak je viděti z učebnice, úplná mluvnice každé řeči zaujímá ne více než několik řádek, proto hledání koncovky pro vyjádření příslušného mluvnického tvaru nezabere více času než hledání slova ve slovníku.

Obracím pozornost čtenáře k vysvětlenému bodu, jenž zdá se býti velice prostým. ale má obrovský praktický význam. Je zbytečno říkati, že v jiném jazyku nemáte možnosti dorozuměti se s osobou, neovládající toho jazyka, ani pomocí nejlepšího slovníku, poněvadž, abyste mohli užíti slovníku některého ze stávajících jazyků, musíte dříve tento jazyk více méně znáti. Abychom mohli hledati ve slovníku dané slovo, musíme znáti jeho základní tvar, kdežto ve spojité řeči každé slovo je obyčejně užito s nějakou mluvnickou změnou, jež často nikterak není podobna k tvaru základnímu, ve spojení s různými předponami, příponami atd.; proto, neznáte-li předem jazyka, nenaleznete ve slovníku téměř žádného slova a i ta slova, která naleznete, nikterak vám neozřejmí smysl věty. Tak na př. kdybych napsal svrchu danou větu německy (Ich weiss nicht, wo ich meinen Stock gelassen habe; haben sie ihn nicht gesehen), pak osoba neznající německy najde ve slovníku toto:

„Já — bílý — ne — kde — já — mysliti — hůl nebo poschodí — — klidný — jmění — míti — ona — ? — ne — ? —“

Nemluvím zde již ani o tom, že slovník každého ze stávajících jazyků je náramně obsáhlý a hledati v něm 2-3 slova po sobě již unavuje, kdežto slovník mezinárodní, dík rozčleňující stavbě jazyka, je velice malý a pohodlný; nemluvím zde také již ani o tom, že v každém jazyce každé

slovo má ve slovníku mnoho významů, z nichž je nutno zkusmo vybrati ten pravý. A i když si představíte jazyk s nejideálněji zjednodušenou mluvnicí, se stálým určitým významem pro každé slovo — v každém případě, aby adresát porozuměl pomocí slovníku vašemu psaní, bylo by nezbytno, aby dříve nejen se naučil mluvnici, nýbrž také, aby si získal dostatečnou zběhlost, aby věděl si rady, jak rozlišiti slovo kmenné od slova mluvnicky změněného, odvozeného nebo složeného atd. — t. j. užitek z jazyka znovu by závisel na počtu stoupenců a při nedostatku jich byl by ničím. Sedíce ku př. ve vagoně a chtějíce se zeptati svého souseda „jak dlouho budeme čekat v N.“, nenavrhnete mu přece, aby se dříve naučil mluvnici toho jazyka! Ale v jazyku mezinárodním může Vám býti hned rozuměno příslušníkem každého národa, i když nejen neovládá toho jazyka, ale i když o něm nikdy ani neslyšel. Každou knihu, sepsanou jazykem mezinárodním, může volně, se slovníkem v ruce, čísti každý bez jakékoliv předchozí přípravy a nepotřebuje ani dříve si přečísti nějakou předmluvu, vysvětlující užívání slovníku; a člověk vzdělaný, jak uvidíme dole, i slovníku musí užívati velice málo.

Chcete-li psáti na př. nějakému Španělu do Madridu, ale ani vy neznáte jeho jazyka, ani on vašeho a pochybujete, zda on zná jazyk mezinárodní nebo zda vůbec o něm slyšel — přece můžete mu směle psáti, s plnou jistotou, že vám bude rozuměti! Poněvadž, dík rozčleněné stavbě jazyka mezinárodního, celý slovník potřebný pro obyčejný život, zabere, jak vidno z přiloženého exempláře, ne více než malý lístek, vejde se pohodlně do nejmenší obálky a je k dostání za několik haléřů v kterémkoli jazyce. — Proto potřebujete pouze napsati dopis v jazyce mezinárodním, vložiti do dopisu španělský exemplář slovníčku, — a adresát vám již bude rozuměti, poněvadž tento slovníček je nejen pohodlným úplným klíčem k dopisu, ale i sám již vysvětluje svoje určení a způsob užívání. Následkem nejširší vzájemné vázatelnosti slov, je možno pomocí tohoto malého slovníku vyjádřiti vše, co je potřebí v obyčejném životě; ovšem ale slova užívaná zřídka, slova technická (a také slova „cizí“ známá asi všem, na př. tabako, teatro, fabriko atd.) se v něm nenajdou; proto potřebujete-li nevyhnutelně takových slov, a nahraditi je jinými slovy nebo celými výrazy je nemožno, pak budete musiti užíti slovníku úplného, který ale přece nepotřebujete posílati adresátovi: můžete jen vedle řečených slov do závorek napsati jejich překlad do jazyka adresátova.

b) Dík tedy svrchu uvedené stavbě jazyka, mohu se jím dorozuměti s kým chci. Jediné nepohodlí (až do obecného zavedení jazyka) je jen v tom, že musím pokaždé čekati, až ten, s kým mluvím, rozebere moje

myšlenky. Abych odstranil pokud možno také tuto nevýhodu (alespoň při styku s lidmi vzdělanými) jednal jsem následujícím způsobem: slovník neutvořil jsem libovolně, nýbrž co možná ze slov známých celému vzdělanému světu. Tak na př. slova, která jsou stejně užívána ve všech civilisovaných zemích (t. zv. „cizí“ a „technická“), nechal jsem úplně bez jakékoliv změny; ze slov, která v různých jazycích zní různě, vzal jsem buď ta, která jsou společna dvěma třema nejhlavnějším jazykům evropským nebo ta, která náleží jen jednomu jazyku, ale jsou populární u jiných národů; v těch případech, kdy dané slovo, v každém jazyce znělo jinak, snažil jsem se nalézti slovo, které by mělo snad jen význam přibližný nebo bylo užíváno řídčeji, ale bylo by známo nejhlavnějším národům (ku př. slovo „blízký“ v každé řeči zní jinak; ale vezmeme-li latinské „nejbližší“ (proximus), vidíme že je v různých změnách užíváno ve všech nejhlavnějších jazycích; jestliže tedy slovo „blízký“ nazvu „p r o k s i m“, bude mi více méně rozuměti každý vzdělauý člověk); v ostatních případech bral jsem obyčejně slovo z latiny jako jazyka polo mezinárodního. (Od toho pravidla uchýlil jsem se jen tam, kde toho vyžadovaly zvláštní okolnosti, jako na př. vyvarování se homonym, jednoduchost pravopisu atd.). Takovým způsobem při korespondenci s Evropanem prostředně vzdělaným, jenž naprosto neučil se jazyku mezinárodnímu, mohu býti jist, že nejen mi bude rozuměti, ale že nebude mu ani zapotřebí příliš mnoho hledati ve slovníku, jehož použije jen při slovech pochybných.

Vyloživ podstatu jazyka mezinárodního podávám několik ukázek v tomto jazyce, aby čtenář sám mohl se přesvědčiti o pravdivosti hořeních úvah.

(Následuje: Patro nia, El la Biblio, Letero, Mia penso, El Heine: En sonĝo, Ho mia kor'!) (Dokončení).

LA BLINDIGA ESPERANTISMO.

Glosy k stejnojmennému článku v „Čas. čes. esp.“ (VI, 1, 9). Píše *H. K. Bouška.*

La blindiga esrerantismo — oslepující esperantism! To má býti esperantism, který rouškou vznešené ideje zakrývá snahy špatné, to má býti esperantism, který je někomu pláštíkem ku provádění osobních cílů, to má býti esperantism, kterého někdo využívá k ukojení svých zájmů a své ješitnosti, to má býti esperantism, jímž někdo oslepuje veřejnost, aby ze vznešené idee těžil pro sebe ať již po stránce morální či materielní neb obojí.

Není pochyby, že takový esperantism existuje, ač se to zdá pro dnešek ještě nepochopitelno, když vidíme, jakých úžasných obětí ještě dnes věc vyžaduje od svých skutečných průkopníků a jaké oběti skutečně celá řada nadšenců věci přináší. Jsou však skutečně už dnes lidé, kteří využívají esperanta k ukojení své ziskuchtivosti a ješitnosti, k uplatnění své osobnosti, která jinde nedovedla by se uplatniti. Tací lidé hledí pak všecko kolem sebe podříditi sobě, hledí vše kolem sebe ovládnouti, uznávají jenom to, co se dá do jich služeb a bezmyšlenkovitě jim slouží, a každého, kdo nechápe, že zájem takového patentovaného esperantisty s monopolem propagandy jest opravdu zájmem společné svaté věci, prostě vyhlásí za zrádce věci, vyloučí a, nemá-li toho dost, špiní a štvou kde mohou. A aby dali korunu všemu, všecky své ušlechtilé vlastnosti pověsí na krk takovému odbojníku a postaví se do pósy mravokárce, obětavce a mučedníka.

Tací lidé vyskytnou se všude tam, kde začíná hnutí síliti, a proto dnes už jsou téměř ve všech zemích světa lidé, kteří těží z rozvoje esperanta, jejž zajistila obětavost až nadlidská lidí jiných, těch naivních idealistů, jimž pak vtiskuje se signum darebů. Tací lidé v těžkých počátcích hnutí, kdy ono vyžaduje nesmírných obětí hmotných, vyhnou se riskantním a namahavým podnikům, oni účastní se jen toho, co nevyžaduje zvláštní námahy a zvláštních obětí peněžních — bývá to zpravidla laciná činnost spolková, „organisační" — při nichž však přece vynucují si pozornost k své osobě, čehož později dovedou využíti. A čekají. Čekají pořád, pokud ti první obětavci nezištně dávají na oltář společné věci oběti, úmornou práci, zdraví a jmění bez nejmenší odměny a bez naděje, ba bez očekávání, že dojdou jednou mzdy své, a čekají tak dlouho, až poznají nebo domnívají se poznati, že námaha prvních obětavých průkopníků mohla by nésti ovoce nejen hnutí, ale i jim, že by jim aspoň snad částečně nahradila jich oběti hmotné. Pak se „obětují" oni, hleděvše však odstraniti dřívější skutečné nositele obětí pro věc. Vesele klidí pak ovoce cizí setby, zisk cizí práce. Klidí — přece vždy nikoliv. Někdy takový chytrák se přepočítá, vyrazí trochu předčasně, sám tratí a pak teprve dělá obětavce. Ví, že lidé nečiní rozdílu v tom, že ti první přinášeli dobrovolné oběti věci bez očekávání, že se jim to vyplatí, nežádajíce odplaty, kdežto ti noví spasitelé přinášejí oběti přepočítavše se a s nadějí, že získají aspoň v budoucnosti.

A poněvadž i v Čechách hnutí esperantistické vůčihledě pokračuje, našel se i u nás obětavec, který se snažil esperanto spachtovati pro sebe. Tři chudí podučitelé — Čejka, Bílík, Holub — postarali se Čechům o učebnici, platili z žebráckého služného kantorského úžasný dluh tiskárně,

po denním i večerním vyučování „bavili“ se expedicí a korespondencí, vydávali další edice, po nichž čeští esperantisté volali, jež také odebírali a většinou — neplatili, s jinými druhy dali se i do vydávání časopisů, které tou dobou byly to nejlepší, co v esperantu se objevilo, a do dnes patří mezi věci nejlepší. Několik jiných obětavců úsilovně získávalo půdu nové myšlence — vše s obětmi nadmíru těžkými. A v té době hrál si s esperantem p. Eduard Kühnl, jednatel „Klubu esperantistů“ v Praze. Hrál si s ním a tím hračkářstvím se blýskal a ohromoval ty, kdož si s esperantem hráti nemohli. A mezi několika lidmi roztroušenými po vlastech českých, koktajícími esperantsky, získal „aŭtomobilrapideparolanta“ pan Kühnl jméno; také jinak — to však sem nepatří. A přišla doba, kdy v rukou českých čtenářů bylo 10.000 exemplářů výtečné malé učebničky esperanta a mnoho set učebnice velké (čtenáři nelekej se, že vydavatel dostal všecky zaplaceny) — co starosti a námahy, co obětí předcházelo, není lze popsati. A tu zdálo se p. Kühnlovi, že je vhodný okamžik sklízeti ovoce práce Čejkovy a jeho druhů. A vystoupil bezohledně: znemožnil znovuvydávání „Čes. esp.“, založil časopis svůj, vydal svoji učebnici, když pak to nešlo, jak čekal, přeceňuje hnutí (ač byl mnou varován dosti), vyvolal na pomoc ústřední organisaci proti námitkám živlů rozumějších a těm, kdož se mu nepoddali, vyhlásil „boj na zemi i na moři“. A nenáviděným a psancem stal se každý, kdo vynikl nad pana Kühnla čestností a intellektem nebo tím, že byl buď starší nebo lepší esperantista nežli on. Především Čejka a každý, kdo se ho ujal. A poněvadž právě ve mně se bouřil všechen můj cit proti tomu jednání — stal jsem se prvním vyvrhelem. Po mně mí přátelé a pak všichni ostatní, kdož se nesklonili před majestátem p. Kühnla a neuznali jeho monopolu propagandy. Oposice vyhozena, a když se dle svého práva organisovala, podniknuta proti ní štvanice, jaké není rovno ve světě esperantském, ač téměř všude je podobný rozbroj. Pan Kühnl totiž dovedl v očích různých omezenců vzbuditi zdání, že každý, kdo staví se proti němu, proti jeho „blindiga esperantismo“, staví se tím proti Unii a esperantu, že je krátce zrádce svaté věci, a tak poštval proti nám lidi, kteří nás sice neznali, ale myslili, že bojují pro svatou věc, když stejně neurvale a nenávistně špinili nás, kteří jsme jim ničím neublížili. A tak pět let jsme nejpustším způsobem špiněni, doma i v cizině, za skutečné zločince jsme prohlašováni, a to vše po straně, podloudně, aby člověk nevěděl, kde a proti čemu se brániti.

Až teprve teď to, co dosud pokoutně roztrušoval p. Kühnl o těch, které oblažil svou nenávistí, pojednou odvážil se říci otevřeně, napsati veřejně. Konečně vystoupil ze své reservy, kterou neprávem tolik se

vychloubal a vystoupil s otevřeným hledím — věc to u něho nepřirozená, proti jeho povaze, a dosti nápadná tomu, kdo viděl, jak se dosud pan Kühnl každé veřejné diskusi vyhýbal. Nám ovšem nápadna není, víme, kde pan Kühnl nabral odvahy, aby poprskal svojí jedovatou slinou lidi, kteří překážejí jeho hrůzovládě: viděl, že nakladatel „Čes. esp." vzdává se vydavatelství, že nový ročník se neobjevuje, a tak usoudil, že lidé jím špinění nemají, kde by posvítili na jeho ušlechtilosti. Zmýlil se — „Český esperantista" vychází a bude vycházeti dál, zvětšený a zlepšený, a bude bdíti, aby nikdo neklamal veřejnost falešným vypravováním. Také, když nový ročník „Čes. esp." se objevil, p. Kühnlovi zdřevěněl jazyk — v druhém čísle uložil si už p. Kühnl dosavadní reservu. Ale, co v neprozřetelném okamžiku vyběhlo, je tu. A na to se podíváme.

Pan Kühnl navazuje na prohlášení „Internacia asocio de instruistoj" namířené proti p. Čejkovi, a vypraví své „bolestné zkušenosti", které v jeho očích dělají z Čejky nejšpatnějšího člověka a které ovšem mají z něho takového člověka udělati i u lidí, jež p. Kühnl krmí svými duševními výpotky v „Čas. čes. esp.".

Zločiny, jež tam p. Čejkovi vytýká, jsou:

1. jako „redaktor" (pohrdlivě píše p. Kühnl v uvozovkách) založil časopis, jehož vycházení musil zastaviti, když měl deficit, a tím způsobil velikou škodu naší věci;

2. jako spisovatel vydává učebnice, které jsou opisem knih cizojazyčných a tak znemožňuje (čtenáři pozor!) lepším dílům proniknouti;

3. hleděl znemožniti nebo aspoň zdržeti české vydání Čefečova „Klíče esperanta", nabídl se dodati jeho rukopis a pak po mnoha urgencích dodal tiskopis, který nebyl ku potřebě; a to vše jenom proto, aby v klíči neměl konkurence pro svoji učebničku;

4. když vyšel český „Klíč esperanta," považoval „za užitečnější pro propagandu" klíč doslova opsati a vydati jej na jednom listě;

5. malé učebničce, která je doslovným opisem t. zv. „rudé brožury" Hachetteovy, dal titul „Úplná methodická učebnice", který vzal z učebnice Kühnlovy;

6. vydal velkou učebnici, která je doslovným převodem (hrůza!) Zamenhofova Fundamento;

7. ještě od r. 1905, když náhle přestal vydávati svůj esper. časopis pro Čechy, dluhuje předplatitelům tři čísla, „ač obdržel dokonce subvenci klubu esperantistů v Praze";

8. když po jeho zastavení časopisu pražský klub rozhodl se vydávati nový časopis v Čechách, slíbil pokračovati ve vydávání časopisu a „dosáhl i toho, že na jeho podnik upsán byl dosti velký obnos", nevydal však ni-

čeho (následkem toho prý vznikl „Časopis českých esperantistů“), chtěl si jen zaručití pro sebe podnik, o němž předpokládal, že může mu v budoucnosti přinésti finanční odměny;

9. nebyl nikdy členem žádného klubu esperantistů (uvádí p. Kühnl s dvěma vykřičníky!!) a z klubu pražského byl jako čestný člen vyloučen;

10. důvěřoval anonymním, pomlouvačným dopisům, které dostával od svých důvěrníků, členů klubu, kteří ovšem nebyli pak dlouho trpěni v klubu;

11. vyslovil se on, pokrokový učitel, písemně o anonymních dopisech, že je schovává, aby jednou vydaly pravdu (p. Kühnl podškrtuje);

12. vydával časopis „Internacia pedagogia revuo“, vydal však jen tři čísla a vzpíral se předati vydávání jinému, když „I. a. i.“ byla s tím nespokojena.

Krátce, podle p. Kühnla p. Čejka je zručný obchodník, který zneužívá esperantismu k svému prospěchu, který chce z esperanta těžiti a proto všecky podniky dostati do svých rukou, a k tomu užívá každého prostředku. A na tom karakteru v prvé řadě spočívá „protiváha“ unie, založená z členů tehdy vyloučených z pražského klubu esperantistů. Trpí tedy unie s p. Kühnlem nevině, když se jí vyčítá odstranění toho „obětavého propagátora“, „tolik zasloužilého předáka“. (Dokončení.)

LA TUTEŬROPA EMANCIPO DE L'HOMA SPIRITO.

Libera scienca esplorado kaj religia toleremo. Iliaj efikoj en organizacioj socia, ŝtata kaj eklezia.

El *„Dějiny české literatury“* (Historio de la bohema literaturo) de prof. dr. *Jaroslav Vlček* tradukis prof. *Rudolf Fridrich*. — (Fino.)

Kaj nun venas la praktika apliko de ĉio al la socia organizo, al la vivoj ŝtata kaj eklezia.

Jam en la jaro 1588 *Giordano Bruno*, gasto de Rudolfo II., donante al la sciencamanta monarĥo en kastelo de Praha cent sesdek tezojn „kontraŭ la matematikistojn kaj filozofojn de tiu tempo“ diras akcente kaj kun bedaŭro: „Malfeliĉe la afero venis jam tien, ke la religio de la amo, kiu ne devenis el malbona spirito de iu nacio, sed el Dio, patro de ĉiuj homoj, kaj sekve, konforme al la naturo, ordonas ami ĉiujn proksimulojn, eĉ — por ne resti en stadio de bestoj kaj sovaĝuloj, sed por egali Tiun, kiu ordonas al la suno lumi sur bonulojn kaj malbonulojn, al la pluvo fali sur justulojn kaj maljustulojn — ordonas ami eĉ malamikon: ke ĉi tiu religio de la amo nenie estas obeita. Jen la

religio, kiu estas levita super ĉiun disputon; ĝi estas laŭ sento, racio kaj eduko, religio mia!“

Kaj en la mezo de la 17ª jarcento nia *Komenský* „bedaŭras, ke ĉiu teologo devas esti sektano, el kio devenas malpacoj, disputoj kaj militoj por granda malbeligo kaj malhonorigo de la Kristana nomo inter la nacioj,“ kaj el profundo de la animo li deziras: „Pereu ĉiuj sektoj kun iliaj patronoj kaj protektantoj! Kristo, kiun mi servas, ne konas sektojn „sed donas herite al la siaj amon kaj pacon,“ kaj preskaŭ antaŭ sia morto li denove plendas pro nerepacigemo de kristanaj konfesoj: „Ĉiu laŭdas s i a n Babilonon, neniu cedas al la alia, sed ĉiu opinias, ke l i a estas Jeruzalemo.“

Similaj voĉoj sonas kaj multiĝas en ĉiuj partoj kaj finoj de la Eŭropo.

Je la fino de la 16ª jarcento la franca samtempulo de Bruno *Jean Bodin* en siaj gloraj libroj „Pri la ŝtato“ (De la République 1577), „Pri la teatro de l'universo“ (Universae Naturae Theatrum 1596) kaj precipe en sia manuskripta verko „Pri sep interparolantoj“ (Heptaplomeres el jaro 1595) havas jam sufiĉe da kuraĝo propagandi la ideon, ke ĉiuj historiaj konfesoj kaj sektoj, se ili ne kontraŭstaras la moralon kaj timon de Dio, havas internan rajton ekzisti kaj esti tolerataj de la ŝtato; kio estas nenio alia ol postulo de reciproka toleremo kaj konscienca libero.

La religian toleremon kaj ideon de humaneco predikas *Thomas Morus* kaj *Hugo Grotius*, predikas *Bacon de Verulame*, predikas la unua deisto *Herbert*, konfesante, ke lin al la pura racia religio alkondukis la tedo el senfina eklezia disputado de ĉiuj kristanaj konfesoj kaj sektoj. Teologie, filozofie kaj politike pruvas la postulon de religia toleremo *Baruch Spinoza* en glora Traktato teologio-politika de j. 1670 kaj sur la sama holanda tero *Locke* en sia konata „Epistola de tolerantia“ motivigas tiun postulon kiel necesan bazon de la ŝtata kaj socia bonstato; *Pierre Bayle* en sia Vortaro efektivigas ĝin sisteme kaj ĉiuflanke. En servoj de ĉi tiu ideo staras granda parto de la franca literaturo jam en la 17ª jarcento; ĝin predikas *Pascal* kaj *Fénelon*, krom filozofoj ankaŭ la poetoj kaj beletristoj, naciaj ekonomoj, financistoj, ŝtatistoj. Kaj en postesignoj de la deksepa jarcento paŝas ankaŭ la nova. Tri nomoj el ĝi parolu anstataŭ ĉiuj: *Beccaria, Turgot* kaj *Montesquieu*. De la malgaja, disputema, perforta kaj sangavida „Kristaneco“ de la kontraŭreformacia jarcento oni revenis al la kristaneco de Kristo. De ekzilantaj dekretoj, de malliberejo kaj turmentado, de glavoj, de pendigilo kaj lignaro post jarcentoj oni denove revenis al religio de

toleremo, humaneco kaj amo. „Mi kompatas la homamason!“ la forgesitaj vortoj de Kristo en lia prediko sur la monto ree efektiviĝis.

Sed la propra apostolo de ĉi tiu tolerema ideo de la dekoka jarcento fariĝas *Voltaire*. Senlace, ĉiuflanke, kun vasta fervora patoso kaj kaŭteriza, ofte ofendema kaj frivola satiro, en verkoj populare sciencaj kaj broŝuroj laŭokazaj, per romano, verso, publika letero kaj pamfleto li denove kaj denove revenas al la samaj devizoj: religia toleremo, libero de la spirito kaj konscienco, justeco por ĉiuj, humaneco ... Oni subpremis liajn librojn kaj bruligis ilin per mano de la ekzekutisto; sed el la salonoj, literaturaj societoj kaj tabloj de legema burĝaro lia penso penetris en sistemojn registarajn kaj monarĥajn kaj per la sintezo de la absolutismo kaj klereco ĝi efikis ĝeneralan ŝanĝon, super kiu en la historio ne ekzistas pli profunda.

Oni ne povas sekvi pluen, kiamaniere tiuj pensoj ŝanĝiĝas dum la centjara evolucio de eŭropaj literaturoj kaj nome en poezio. Sufiĉas diri, ke du libroj, ankaŭ ĉe ni bone konataj, tipe esprimas idealojn de la epoko: „Nathan der Weise“ de *Lessing* kaj „Don Carlos“ de *Schiller*. En ĉiu tiama klerulo estis peco de Nathan, kaj ĉiu pli aŭ malpli estis la markizo Posa ...

La novaj ideoj trovis neatenditan potencan liganon, sen kiu ilia praktika sukceso apenaŭ estus alveninta tiel frue: l a ŝ t a t o n. La principoj de la burbonismo kaj konsekvencoj de galikanismo, la doktrino pri suvereneco de la centraligita ŝtato super la eklezio naturece ligis sin al la doktrino pri la religia toleremo. Kaj same ĝin fortigis la naciekonomia vidpunkto. La ŝtatoj elpopoligitaj per religia persekutado, trovis sin komerce, industrie kaj sekve ankaŭ finance antaŭ la pereo. El tie devenadis penoj liberigi la naŭ dekonojn de la sklavservanta popolo el la servuto kaj transdoni la teron el ekskluziva nobelula posedaĵo al liberigita kamparano, kiu ĝin kiel sian havaĵon pli racie kulturigus je profito de la ŝtato. Do, ĉi tiu ekonomia vidpunkto de la ŝtato uzurpis la ideojn toleremajn kaj humanecajn por si. Sed nur tiam, kiam la ĉiopova centraligita ŝtato de la dekoka jarcento, senlime decidanta en la politiko kaj administrado, en la preso, en la lernejaro kaj eklezio, en la financoj, komerco kaj industrio, kiam la absoluta ŝtato komencis protekti ĉi tiujn ideojn, ilia sorto en la viva praktiko estis decidita.

Jen, sur kiuj vojoj iris la centjara evoluo de la novotempa eŭropa pensado. La progreso de ekzaktaj sciencoj kaŭzita per empiria indukcio liberigis la filozofion, la filozofia skeptikeco naskis religian toleremon, la praktikaj sciencoj alprenis ĝin pro motivoj de propra profito, kaj la ŝtatoj akceptis ĝin en ilian programon pro kaŭzoj ekonomiaj. La perse-

kutita literaturo estis la preparanto de tiu profunda ŝanĝo kaj kontraŭe la liberigita literaturo rikoltis fruktojn de ilia centjara batalo. Tiel ĉie en Eŭropo, kaj fine ankaŭ ĉe ni.

ĤINA RAKONTO.

Fragmento el „Večer u Idalie“ (Vespero ĉe Idalio) de *Julius Zeyer* (1841—1901). El la bohema lingvo tradukis *Rud. Fridrich.*

Hing-vang, imperiestro en Ĥinujo, havis grandan, grandegan palacon, kiu staris en vastega ĝardeno. La ĝardeno estis bela, tre bela, plena da lagoj kun multaj insuloj, kie loĝadis preskaŭ duonmita birdaro, plena da kavernoj, kie porcelanaj kaj bronzaj drakoj disvastigadis teruron, plena de floroj, kiuj neniam ekzistis, de arboj, kiuj neniam ekzistas.

Tamen, ho ve, kiom valoris la tuta lukso, ĉar eĉ tie ekaperis ia manko: manko, kiun ĝenerale havas ĉiuj teraj aferoj — la ĝardeno havis limon, kaj krome, kiel tio okazadas ĉe la plej bela afero, limon nebelan. Ĝi estis alta blankigita muro sur la rando de la herbejo delikate verda, plenkovrita per floroj, surplantita per arboj. La imperiestro Hing-vang koleris pro la muro kaj li estus malkonstruinta ĝin volonte, sed tiamaniere li estus malferminta sian ĝardenon al la tuta mondo, liberege. Lia saĝa filino konsilis, ke li ordonu pentri ian pejzaĝon sur tiun muron, sed tiel, ke ĝi ŝajnu senlima daŭrigo de la ĝardeno, floranta antaŭ ĝi.

En tiama tempo vivis en Ĥinujo granda artisto nomita Vu-tao-ce. La imperiestro klarigis al li mallonge, kion li deziras kaj la pentristo respondante ankoraŭ pli mallonge diris, ke li akceptas tiun taskon, se oni donos al li absolutan liberecon de la faro laŭ lia koncepto. Jam la imperiestro volis doni sian permeson, kiam la plej malsaĝa el ĉiuj liaj mandarenoj, ia duonrampaĵo, hazarde eltirita en lumon el marĉo de meritita nekonateco kaj de tiu tempo supermezure fieraĉa, krom tio raportanto de la imperiestro koncerne la aferojn belartajn kaj subluanto de ĥinaj teatroj, tiel ekparolis: „Mia plej majesta sinjoro, estu singardema! Tiu vorto „libereco“ estas por mi iom suspekta. La ĉielo scias, kiun aferon Vu-tao-ce pentrus al Vi sur tiun malbenatan muron? Eble ion neviditan, neaŭditan, mokantan pri ĉiu vero kaj realo?!“

Poste la mandareno sin turnis al la artisto kaj demandis: „Ĉu Vi scias, kio estas la vero en la arto?“ „La vero, ripetis la artisto, jes, mi scias, kio estas la vero en la arto kaj eĉ aliloke. Ĝi estas afero simpla, tamen malgraŭ tio ĝi ofte restas kaŝita, ĉiam al tiuj, kiuj ĝin nek en la arto nek aliloke sentas. Tiam ili ĝin ĉiam malkonfesas.“

Kiam Vu-tao-ce ankoraŭ estis doninta provon de sia lerteco pentrinte fidele laŭ la naturo sur muron en ĉambro de la mandareno mulon mirinde similantan al la mandareno, la plej alta raportanto pri la belartaj aferoj, oni komisiis al li la taskon pentri bildon sur la grandega plato de ĝardena muro.

La artisto starigis por si lignan konstruaĵon kaj pendigis ĉirkaŭ vualegojn tiamaniere, ke neniu povis enrigardi trans ili. Nur kiam la bildo estis finita, oni faligis lignaĵon kaj vualegojn. Eksonis la krio de ĝenerala miro pri la neatendita beleco de la bildo. Ĝi estis pejzaĝo konceptita per dia inspiro kaj pentrita kun diegala forto kreema.

„Efektive, ĉio kvazaŭ reala," ekparolis admirante la imperiestro.

„Kvazaŭ reala?" diris malkontente la artisto. „Sinjoro, mi opinias, ke tio estas pli ol kion oni kutime nomas reala. Kion Vi nomas objekto, ankoraŭ ne estas objekto per si, sed ia signo ties, kio volas ŝajni tio, kion Vi vidas aŭ sentas. Via realeco estas ŝelo kaj tiu vera „kio" estas ĝia kerno. Kaj per ĝi okupas sin nur homo volanta krei. Post ĉiu videbla objekto, kiu sole signas, oni esploras la „Nekonaton", pri kiu ni sopiras, kiu eterne nin allogas kaj eterne al ni vokas: Divenu, kio mi estas! Post tiu voĉo iras la artisto, kiam li kreas."

Ĉiuj balancis la kapojn, sole la filino de la imperiestro ŝajnis kompreni kaj konsenti kun la pentristo.

„Rigardu ĉi tiun rokon," diris la artisto al la imperiestro montrante ĝin sur sia bildo. „Rigardu internen en ĝian profundan kavernon! Ĉu Vi vidas interne la diamantan matenbrilon kaj la opalan helon?" Kaj el lia bildo brilis vere, kiel li diris, klarega lumo. Ĉiuj vidis ĝin kaj silentis pro miro. La pentristo daŭrigis: „Tiu kaverno estas sen fundo, kaj en ĝia heleco loĝas hela kaj nobla spirito. Lia imperio estas neimageble bela. Ĉu Vi volas eniri tien kun mi? Tie malfermiĝos Viaj okuloj, Vi akiros la vidosenton, ĉar ĝis nun Vi estis blinda!"

En tiu momento Vu-tao-ce tuŝis la pentritan muron. La pordego tute malfermiĝis. Ĉiuj estis blindigitaj. Tie briltremetis io kvazaŭ maro de fluidigitaj steloj kaj longetakta muziko sonis tie glora kiel muĝado de profundaj arbaroj, potencaj riveroj kaj lulmoviĝinta maro, pura kiel sono de arĝentaj sonoriloj, grandaj kiel alta monto.

„Eniru," diris Vu-tao-ce al la imperiestro. Sed la plej alta raportanto pri la belartaj aferoj kaj la luinto de scenoj kriis: „Ĉu tio ne estas trompado? Tio estas ruzo, ĉar efektive ĉi tio ne estas ebla!" Samtempe li kornopuŝis en muron per sia malplena kapo. En ĉi tiu momento fermiĝis post la pentristo la pordego kaj li kun la imperiestra filino, kiu entuziasmoplene estis enirinta kun li en la kavernon, mala-

peris en la diamante klara regno superobjekta kaj neniam plu oni revidis lin sur la tero. Sed per la kornopuŝo de fronto de la idiota mandareno momente falis en polvon la tuta mirinda pentraĵo. La imperiestro Hing-vang kaj liaj saĝaj mandarenoj staris antaŭ la muro sobre blankigita kiel antaŭe kaj, kredu min, ili ĉiuj havis la buŝon malsaĝete malfermitan pro mirego.

STANOVY „SVAZU ČESKÝCH ESPERANSISTŮ"

STATUTO DE „BOHEMA ASOCIO ESPERANTISTA".

§ 1. Jméno spolku: Svaz českých esperantistů nebo Bohema asocio esperantista.

§ 2. Účelem spolku jest: všemi zákonnými prostředky šířiti poznání a znalost pomocného jazyka esperanto, bdíti nad jednotností a správností jeho, buditi porozumnění pro ideu esperantismu a pro praktické i mravní výhody, které plynou z užívání neutrálního pomocného jazyka. Sledovati cíle politické je vyloučeno.

§ 3. Prostředky, jimiž se spolek cílů vytknutých domáhá, jsou: a) podporuje morálně i hmotně organisační činnost mezi jednotlivci i mezi spolky esperantistů; b) vydává časopisy, knihy i tiskopisy, vztahující se k idei esperantismu vůbec a k myšlence jazyka mezinárodního zvláště, po příp. podporuje jich vydávání; c) pořádá přednášky, rozpravy, ankety, vyučovací kursy, výstavy, zakládá sbírky s ideou esperantismu související; d) vypisuje konkursy a odměny na literární práce mezinárodní řeči se týkající neb esperantem psané; e) pořádá informační, manifestační, po případě protestní spolkové i veřejné schůze nepolitické; f) zřizuje a udržuje esperantské knihovny, čítárny a esperantské informační kanceláře; g) navazuje a udržuje styky s ostatními spolky esperantskými; h) podává informace, sprostředkuje a odporučuje učitele, překladatele a korespondenty esperantské; ch) podává žádosti, petice, pamětní spisy a interpelace sborům zákonodárným a úřadům, jakož i zasílá časopisecké články a zprávy účele spolku podporující; i) organisuje kongresy esperantistů; j) vymáhá členům různé výhody zejména při nákupu esperantských publikací a při cestování; k) zřizuje pracovní komise, odbory a sbory mládeže, zejmena výbor jazykový, který uděluje žadatelům vysvědčení o znalosti esperanta.

§ 4. Příjmy Svazu jsou příspěvky členů, subvence, dary, odkazy, výtěžky z přednášek, výstav, z vydávání publikací a p. Výši příspěvků stanoví valná hromada, kromě příspěvku členů zakládajících stanoveného v § 5.

§ 5. Členové, jimiž mohou býti osoby právní i fysické, jsou: čestní, zakládající, dopisující, přispívající a činní. Čestným členem stává se, kdo po návrhu výboru valnou schůzi většinou hlasů byl zvolen za zvláštní zásluhy o mezinárodní jazyk, ideu esperantismu nebo Svaz. Zakládajícím neb přispívajícím členem stává se, kdo se za takového člena přihlásí, výborem jest přijat a zaplatí předepsaný příspěvek. Zakládající člen platí 100 K jednou pro vždy buď najednou nebo v 5 ti ročních lhůtách. Činným členem stává se, kdo byl výborem přijat a platí předepsaný příspěvek. Dopisujícími členy jmenuje valná hromada prostou většinou ty osoby, které si o esperantismus nebo o Svaz získaly zvláštních zásluh. Tito členové neplatí příspěvku. Odmítnutí přihlášky za člena děje se výborem bez udání důvodů a nelze se z něho odvolati.

§ 6. Práva členů. Každý člen obdrží při vstoupení do Svazu spolkový odznak a dostává zdarma orgán Svazu; nárok na orgán nastává teprve po předchozím zaplacení celoročního příspěvku. Každý člen má právo ve schůzích rokovati, podávati návrhy, dotazy a stížnosti, voliti a volenu býti, užívati spolkových zařízení, knih, časopisů atd., účastniti se všech schůzí, přednášek a kursů i ostatních podniků spolkových za podmínek výborem stanovených, nahlížeti do knih a spisů spolkových u přítomnosti člena výboru. Při vydávání publikací spolkových budou členové požívati výhod výborem případ od případu stanovených. Právo hlasovati, voliti a volenu býti přísluší všem členům spolku, kromě zahraničních členů dopisujících. Za společnosti a korporace vykonávají práva členská delegovaní jejich zástupci. Počet těchto zástupců,

resp. počet hlasů, jenž těmto zástupcům na schůzích přísluší, závisí na počtu členů příslušné korporace nebo společnosti, jakož i na zaplacení ročního příspěvku. Počet členů, na který v tomto případě připadá 1 hlas, jakož i výši příspěvků stanoví s ohledem na výši příspěvků fysických členů činných, valná schůze.

§ 7. Povinnosti členů. Podporovati všemožně prospěch a myšlenku esperantismu i Svazu, zachovávati stanovy i řády valnou schůzí schválené, podrobovati se platně schváleným usnesením valné schůze i výboru a zapravovati předem řádně členské příspěvky.

§ 8. Zrušení členství nastává: a) dobrovolným vystoupením; b) vyloučením valnou schůzí po návrhu výboru nebo smírčího soudu; c) škrtnutím ze seznamu členů pro nezaplacení příspěvků po předchozím upomínání.

§ 9. Správní orgány svazu jsou: valná schůze, správní výbor a dozorčí výbor.

§ 10. Valná schůze řádná schází se každoročně v místě a době stanovené výborem nejdéle do konce března následujícícího roku správního, mimořádná, kdykoliv toho uzná potřebu správní výbor nebo žádá-li toho desetina členů. Je způsobilá se usnášeti, je-li přítomna čtvrtina členů. Nesejde-li se tento počet, koná se o hodinu později nová valná shůze, která se může usnášeti za každého počtu přítomných členů. Valná schůze usnáší se a volí prostou většinou oprávněných hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje předseda, který jinak nehlasuje. Pouze při přijímání, vykládání a měnění stanov, nebo při rozhodování o rozejítí Svazu je třeba dvoutřetinové většiny odevzdaných hlasů. Každý návrh na změnu stanov musí býti uveden v programu schůze. Nepřítomný člen může písemně přenésti své hlasovací právo na člena přítomného, nesmí však nikdo míti více nežli dva hlasy. Zmocnění k hlasování oznamují korporace a členové, kteří nemohou býti přítomni, aspoň dva dny před valnou schůzí předsednictvu Svazu, které na základě těchto plných mocí vydá naznačeným zmocněncům legitimace k plurálnímu hlasovacímu právu. Valná schůze ohlašuje se s uvedením místa, času a pořadu jednání pozváukami a v deních listech 14 dní předem. Volné návrhy musí býti projednány tehdy, byly-li podány výboru 3 dny před konáním schůze, nebo podporuje-li je ve schůzi samé aspoň desetina přítomných.

§ 11. Působnost valné schůze: a) přijímati, posuzovati a schvalovati zprávy o činnosti odstupujícího výboru správního i dozorčího; b) schvalovati účty a rozpočty, určovati a měniti výši členských příspěvků; c) raditi se a usnášeti se o návrzích výboru a členů Svazu předepsaným způsobem podaných; d) přijímati, měniti a vkládati stanovy spolkové a řády jednací i pracovní; e) jmenovati čestné i dopisující členy; f) měniti usnesení výborová prostou většinou; g) vylučovati členy na návrh výboru nebo smírčího soudu; h) stanoviti počet členůvýboru bez funkce a jich náhradníků dle možnosti se zřetelem k tomu, aby byla zastoupena význačná střediska esper. hnutí mezi Čechy v Rakousku, při čemž počet těchto členů nesmí překročit 30; ch) voliti předsedu, generálního sekretáře a pokladníka již jako takové na 3 roky, 5 dalších členů předsednictva (funkcionáře) na dva roky, valnou hromadou stanovený počet členů výboru (bez funkce) a jich náhradníků a dva členy dozorčího výboru na rok; i) usnášeti se na rozejítí se spolku.

§ 12. Správní výbor tvoří: 8 členů předsednictva (předseda, 2 místopředsedové, generální sekretář 2 jednatelé, pokladník, knihovník) a valnou hromadou stanovený počet výboru bez funkce. Zvolené předsednictvo volí do osmi dnů po valné schůzi: 2 místopředsedy, 2 jednatele, knihovníka, případně může zvoliti i jiné funkcionáře z ostatních členů výboru. Výbor svolává předseda dle potřeby nebo na žádost pěti členů výboru. Může se usnášeti, jsou-li přítomni aspoň 4 členové a usnáší se nadpoloviční většinou hlasů. Bylo-li schůzi přítomno méně než-li polovina výboru, má menšina právo v jednotlivých případech, souhlasí-li s tím třetina přítomných, žádati za písemné hlasování všech členů výboru. O jednotlivých a nalehavých případech může předseda nebo jeho náměstek zavésti písemné hlasování, při čemž rozhoduje naprostá většina hlasů odevzdaných.

§ 13. Působnost správního výboru: Správní výbor řídí vnitřní i vnější záležitosti Svazu, pokud nejsou vyhrazeny valné schůzi, zezména mu přísluší: a) vykonávati veškerá rozhodnutí valné schůze; b) spravovati jmění Svazu; c) přijímati členy, za vystouplé prohlašovati pro neplacení příspěvků a navrhovati vyloučení člena valné schůzi. Jednání na vyloučení člena musí býti uvedeno v programu dotyčné schůze, který se všem členům výboru s pozváním do schůze zašle; d) svolávati valnou hromadu, stanoviti čas, místo i program její; e) schvalovati ustanovení pracovních

sekcí, komisí a odborů (na př. výbor jazykový) a zřizovati sbory mládeže; f) jmenovati místní důvěrníky a sekretáře informačních oddělení, jakož i zřizovati místní odbory esperantistů; g) vysílati jménem Svazu deputace.

§ 14. Působnost představenstva. Předseda zastupuje Svaz na venek, svolává a řídí schůze výborové a valné, povolává náhradníky do výboru za odstouplé nebo zemřelé členy výboru, rozhoduje svým hlasem při rovnosti hlasů, činí nutná vydání až do 50 K, podpisuje všechny listiny spolu s úřadujícím sekretářem, a listiny obsahu finančního též s pokladníkem. První resp. druhý místopředseda zastupuje předsedu, byl-li některý z nich o to požádán nebo je-li předseda zaneprázdněn. Zemřel-li neb vystoupil-li předseda, zastupuje jej do nejbližší valné schůze místopředseda. Aspoň jeden místopředseda má bydliti v Praze nebo v jejím okolí. Generální sekretář řídí agendu a korrespondenci spolkovou, koná s předsedou všechny přípravné práce ke schůzím, obstarává podání k úřadům, podává jménem výboru zprávu o činnosti spolkové valné schůzi, spolupodpisuje listiny spolkové, chová u sebe spolkovou pečeť. Jsou-li místopředsedové zaneprázdněni, přísluší mu jejich práva. Generální sekretář musí bydliti v policejním obvodu pražském. První jednatel podporuje a zastupuje generálního sekretáře v jeho činnosti, obstarává zápis a veřejné vyhlášky o schůzích spolku a zprávy o činnosti spolkové do časopisů. Druhý jednatel zastupuje prvního, pořizuje seznam členů, vede archiv spolku a inventář, obstarává místnosti ku podnikům spolkovým a udržuje vůbec domácí řád. Pokladník přijímá peníze a vyplácí účty výborem schválené, spolu s předsedou a úřadujícím sekretářem podpisuje všechny listiny spolkové obsahu finančního. O příjmech a vydáních činí přesné záznamy, podává ve schůzích výborových a valných zprávy o stavu pokladny a rozpočet a ručí za škodu vlastní vinou způsobenou. Knihovník upravuje knihovnu, čítárnu a časopisy, sestavuje katalogy, pořizuje seznam vypůjčených knih a stará se o včasné jich vrácení.

§ 15. Náhradníci mají právo účastniti se schůzí, na nich rokovati a návrhy činiti, ale hlasovati jen tehdy, zastupují-li nepřítomné členy výboru.

§ 16. Dozorčí výbor: zkoumá ročně po celoroční závěrce účetní dopodrobna účty pokladníkem sestavené a předložené a podává neprodleně zprávu výboru a výroční valné schůzi a to zpravodajem ze sebe voleným. Přehlížitelé účtů, kteří mohou býti voleni toliko z členů, jsoucích nejméně rok ve spolku, jsou dále oprávněni a povinni vykonávati v roce početní revisi účtů, dokladů a knih a ručí společnou rukou za správnost toho, co prohlédli a zjistili.

§ 17. Komise, odbory, sekce, sbory mládeže řídí se zvláštními řády výborem schválenými.

§ 18. Důvěrníky jmenuje výbor jednotlivé členy mimo sídlo spolku bydlící, aby sledovali a podporovali rozvoj hnutí ve svém okolí, podávali výboru zprávy o jeho stavu a byli prostředníky mezi výborem a místními členy. Důvěrníci tito mohou býti výborem od příp. ku příp. splnomocněni svolávati a říditi schůze v místě svého působení.

§ 19. Sekretáři informačních kanceláří výborem jmenovaní mají za povinnost podávati správné informace zahraničním stoupencům pomocného jazyka mezinárodního a získávati navzájem zprávy z ciziny ve všech oborech věd, práce, průmyslu, obchodu, atd.

§ 20. Místní odbory zřizuje výbor dle volného uvážení; odbory ty řídí se vlastními řády jednacími v mezích spolkových stanov.

§ 21. Smírčí soud vyrovnává spory mezi členy, nebo mezi členy a výborem v záležitostech spolkových. Do smírčího soudu volí každá strana 2 důvěrníky a ti zvolí si ze členů Svazu pátého za předsedu. V případě rovnosti hlasů rozhodne předseda. Smírčí soud řídí se zvláštním řádem valnou hromadou schváleným.

§ 22. Sídlo spolku je král. hlav. město Praha.

§ 23. Jednací řeč jest česká, přednášky a rozpravy mohou se dle potřeby konati též v jiných jazycích, zejmena v esperantu. Spolek má právo míti odznaky a razítko. Působnost spolku vztahuje se na všechny země na říšské radě zastoupené.

§ 24. Rozchod spolku nastává, čítá-li spolek méně než 20 členů, nebo usnese-li se na tom valná schůze $^3/_4$ většinou přítomných členů. Návrh na rozchod spolku musí býti uveden v programu valné schůze, která v případě rozchodu rozhodne o jmění Svazu. Nestane-li se tak, připadne jmění Náprstkovu museu v Praze.

§ 25. Správní rok počíná vždy 1. lednem.

RAPORTOJ KAJ NOTIZOJ.

La milito en la estonto. La tuta armado kaj kontraŭarmado estas malinda por la civilizo. Se iam estus okazonta granda interne-eŭropa milito, ĝi ne estos decidita de armeo aŭ ŝipoj, sed de la malsato. Estas tro multe da homoj en la koro de Eŭropo, kies ĉiutaga pano dependas de la trankvila funkciado de la fervojoj, vaporŝipoj kaj bankoj, ol por povi iam batali ĝis la fina decido. La milionoj da nebatalantoj, kiuj estus senigitaj de la nutraĵaro, solvos la demandon. Ĉar, kiu havas nenion por manĝi, tiu rapide fariĝas sovaĝulo kaj en la daŭro de tempo eĉ kanibalo, kiel la obeema ŝafhundo, se ĝi suferas pro malsato fine ŝanĝiĝas en lupon. Kiam la homoj konstatos, ke la civilizita mondo fariĝis tro komplikita organismo, ol por ke la nacioj povu batali ne kondamnante la homamasojn por morti pro la malsato, la milito ĉesos per si mem. (Fino de la artikolo „Dreadnoughts und Flugmaschinen im künftigen Kriege" en la ĵurnalo „Neue Freie Presse" n-o 17119) *W. T. Stead-Bšk.*

Gloro de malvenkoj. Malvenki povas sole tiu, kiu ekbatalis, ekvolis, ekkuris al la venkoj. Ju pli granda batalo, des pli granda malvenko. Ju pli ofte oni ekbatalas, des pli ofte oni povas esti malvenkita. Homo, kiu nenion kuraĝas, neniam estas malvenkita, sed ankaŭ neniam venkonta. Do ni vidas, ke ni ne devas moki la malvenkitojn, kaj ke la malvenkitoj ne devas plori pro malvenkoj. Estas malvenkoj, kiuj honoras la malvenkiton, kaj kiuj ĝin multe instruas. Kiu multon malvenkis, multon scias. Precipe li scias, ke oni devas nenion miri, ke oni ne devas miri maljuston, perforton, malsaĝon, sed ankaŭ ne harardajn kaj senmeritajn sukcesojn, sed ke oni ankaŭ ne devas tiujn ĉi envii. — Ĉion kompreni, ĉion pardoni — jen la plej alta saĝo de la nuntempa kulturo, bedaŭrinde ĝis nun scias ĝin sole tiuj, kiuj multefoje malvenkis en bataloj por revoj, iluzioj, utopioj, reformoj. Tial estimu la malvenkitojn, ili estas niaj la plej saĝaj fratoj! *Kamaryt.*

La nombro de Slavoj. En la aldono al sia antaŭ nelonge eldonita „Etnografia karto de la Okcidenta Slavaro kaj Okcidenta Rusujo (Etnografiĉeskaja karta Zapadnago Slavjanstva a Zapadnoj Rusi. Kijev 1911. 2 rubloj) profesoro T. G. Florinskij publikas statistikon pri Slavoj laŭ la stato en la komenco de la jaro 1911. Laŭ ĝi la nombro da Slavoj estis en la komenco de la jaro 159,420.000 (en la fino estas proksimume 162 milionoj da personoj, ĉar la meza pligrandiĝo dum la jaro estas 2·5 milionoj). El tiu nombro estas: Rusoj (Grandrusoj) 69,500.000, Rutenoj (Malgrandrusoj) 33,100.000, Poloj 21,700.000, Serbo-Kroatoj 9,773.000, Bohemoj 7,500.000, Blankrusoj 7,400.000, Bulgaroj 5,700.000, Slovakoj 2,740.000, Slovenoj 1,150.000, Kaŝuboj 370.000, Luzaciaj Serboj 157.000. El tiu mombro loĝas: en Rusujo 115,100.000 (72·2 %), en Aŭstrio-Hungario 25,600.000 (16·1 %) — Aŭstrio 17,400.000, Hungario 6,225.000, Bosnio-Hercegovino 1,975.000 —, en Germanujo 4,500.000 (2·8%), en Ameriko 4,500.000 (2·8%), en Bulgarujo 3,430.000 (2·1%), en Serbujo 2,800.000 (1·8%), en Turkujo 2,450.000 (1·5%), en Montenegro 260.000 (0·16%), en Rumanujo 130.000, en Italujo 50.000, en la aliaj landoj eŭropaj kaj aziaj 600.000 (0·54 %). En Aŭstrio-Hungario inter ĉiuj loĝantoj estas 40·5 % Slavoj (Aŭstrio 60·5 %, Hungario 27 %). El tiu nombro apartenas al la eklezioj: ortodoksa 111,530.000 (proksimume 70 %), roma-katolika 37,300.000 (23 %), uniata 4,220.000 (2·7 %), rusaj skimulaj sektoj 3,500.000 (2·3 %), protestanta 1,640.000 (1 %), mohametana 1,230.000 (1 %). *Bšk.*

La ŝuldoj de la tuta mondo atingis laŭ la parolo de Hobson, prof. en la naciekonomia kaj politika lernejo de London, en la jaro 1910 la sumon 7.000,000.000 funtoj da ŝterlingoj (70.000,000.000 Sm = 168.000,000.000 K). *Hkb.*

Laboro de la pastro dum la meso estas pli granda ol la nekreduloj supozas, kiel la leganto vidos. Dro Michal Napotnik, princo episkopo de Maribor (Stirio) verkis la libron pri la meso. El ĝi citas la bohema ĵurnalo „Čas" ĉi tiujn detalaĵojn: „La pastro dioservanta faras 16 foje dum la diservo (meso) krucsignon sur si, 6 foje li turnas sin al la kunestantaro, 6 foje li kisas la altaron, 11 foje li levas la okulojn al la ĉielo, 10 foje li batas sin sur la brusto, 10 foje li genufleksas, 54 foje li antaŭenstreĉas siajn manojn, 21 foje li klinas sian kapon, 8 foje li kliniĝas profunden, 31 foje li benas la oferaĵon per kruscigno, 29 foje li metas la ambaŭ manojn sur la altaron, 14 foje li preĝas kun la etenditaj manoj, 39 foje li preĝas kun la kunmetitaj manoj, 35 foje li faras ankoraŭ aliajn movojn per la manoj, 11 foje li mallaŭte preĝas, 13 foje li laŭte preĝas, 10 foje li kovras kaj malkovras la kalikon kaj 20 foje li devas iri tien

kaj ĉi tien. Krom ĉi tiuj 350 ceremoniaĵoj la pastro devas dum la meso plenumi ankoraŭ 150 aliajn, sekve sume 500 ceremoniaĵojn. Krom tio ĉiu pastro diservanta devas atenti 400 rubrikojn kaj regulojn, sekve — se oni alkalkulas ilin al la 500 ceremoniaĵoj — la pastro devas dum la meso plenumi 900 farojn, el kiu li devas neniun preterpasi sen peko. Ĉiuj ĉi ceremoniaĵoj prezentas admirindan, belartan tuton, ke oni povas diri: Sur la tuta vasta mondo ne ekzistas pli perfekta fenomeno, kiu plenigas la animon per la pli granda sento de feliĉego." Vere ŝvitiganta laboro! Kiom da pastroj plenumas precize ĝin? *Hkb.*

Doloriĝaj faktoj de la monato. — Konkurema pasio de la marŝipaj kompanioj kaj sportista gloramo pereigis preskaŭ du mil homojn, vojaĝantojn de la plej granda kaj la plej luksa marŝipo de la mondo „Titanic", kiu dronis (15. IV. 12.). — Unu el la plej bonaj homoj de la nuntempo, eminenta viro, kiu havis grandan influon je la idearo de la moderna homaro, granda propagandanto de la internacia paco, fervora batalanto por esperanto kaj por ĉiuj noblaj ideoj de la homaro, la plej fama ĵurnalisto („reĝo de ĵurnalistoj") Anglo Williams Thomas Stead, redaktoro de la tutmonde konata „Review of Reviews" (Revuo de revuoj) fariĝis ofero de la terurplena surmara katastrofo de „Titanic". *Kronikisto.*

Malĝojigaj faktoj de la monato. — La angla parlamento voĉdone malaprobis (per 222 : 208 voĉoj) la leĝoprojekton pri la balotrajto de la virinoj. — En Kroatujo estis reprenita la konstitucio kaj la direktado de la lando estis komisiita al la reĝa komisaro. La magiara registaro enkondukas do en Eŭropo en la XX jarcento — absolutismon. „Extra Hungariam non est vita . . ." *Kronikisto.*

Ĝojigaj faktoj de la monato. — La angla parlamento (malsupra ĉambro) aprobis (per 360 : 266) la leĝoprojekton pri la aŭtonomio de Irlando (16. IV. 12.). — La norvega sociala demokratio akceptis en la programon la absolutan abstinencon. — La aŭstria registaro decidis forigi la numeran loterion. — La katolika episkopo de Warszawa princo Zasitowsecki eldonis cirkuleron al la kreduloj (legitan en la preĝejoj la palman dimanĉon t. j.), en kiu li rekomendas la religian toleremon kaj kondamnas la kredon pri la rita mortigo. Vere blanka korniko en la pastraro. *Kronikisto*

PROBLEMOJ KAJ OPINIOJ.

La firmo Hachette en la servoj de s-o Kühnl. Unu nia leganto skribis al ni leteron, en kiu li rakontas: li kiel amanto de la franca kaj internacia lingvoj petis la konatan librejon en Praha pri la katalogoj de la franca kaj esperanta literaturoj; legante la nomaron de la lernolibroj, li serĉis la ĉefajn bohemajn lernolibrojn kaj vortarojn, sed li trovis sole kvar presaĵojn, inter kiuj sole unu lernolibron (de s-o Kühnl) kaj neniun vortaron esperanto- boheman; „mi vidas, ke niaj plej gravaj kaj plej bonaj lernolibroj, ĉu grandaj ĉu malgrandaj, estis ellasitaj, forgesitaj; kiel povis okazi, ke la libroj de s-oj Cejka kaj Krumpholc ne estis cititaj, ke la lernolibroj kaj vortlibroj, kiuj estis la unuaj bataliloj por esperanto en Bohemujo estis forgesitaj?" demandas la skribinto kaj aldonas: „Sed estas facile klarigeble, ĉar jam en la nomaro ni vidas dufoje la nomon de konata, tro konata s-o Kühnl kaj plu ni vidas „Časopis čes. esp."; sekve mi ne dubas jam, kiu estis iniciatinto: la homoj, kiuj por malutilo de la afero regas la alian partion, Union, la partiemaj homoj, kiuj per siaj faroj diskreditigas la aferon." Tiel skribas al ni nia leganto, kiun ni ne konis ĝis la tempo, kiam li skribis al ni tiun ĉi leteron. La indigno de la skribinto estas certe tute prava: Aŭ la firmo Hachette eldonas la nomaron sole de siaj libroj kaj tiam en ĝi ne estas loko por la eldonaĵoj de s-o Kühnl, aŭ ĝi eldonas nomaron de ĉiuj almenaŭ ĉefaj libroj kaj tiam en ĝi la unua loko, ĉu laŭ la dato, ĉu laŭ la graveco, ĉu laŭ la kvalito, ĉu laŭ la kvanto, apartenas al la eldonaĵoj de s-o Cejka. Cetere: almenaŭ la plena lernolibro de s-o Cejka (se ne ĉiuj liaj eldonaĵoj) rajte apartenas en la katalogon de la firmo Hachette, ĉar ĝi eliris kun la marko de „Kolekto aprobita" kaj tiun aprobon de d-ro Zamenhof s-o Cejka devis pagi al la firmo Hachette; kaj sendispute ĝi havas almenaŭ la saman rajton esti en tiu ĉi katalogo kiel la lernolibro de s-o Kühnl. Certe estas tre strange, kaj oni povas diri malsaĝe, se en la nomaro de bohemaj esperanto-vortaroj estas neekzistanta kaj neekzistonta detala bohem-es-

peranta vortlibro de so Kühnl kaj mankas en ĝi unu sola, jam longe ekzistanta esperanto-bohema vortlibro de Cejka!!!! Kian intereson havas la firmo Hachette et Cie por esti tiel partiema rilate la bohemajn esperantistojn? Ĉu ĝi volas montri, ke por ĝi ekzistas sole „Bohema unio esperantista“ kaj „Časopis čes. esp.“ kaj ne ankaŭ „Bohema asocio esperantista“ kaj „Bohema esperantisto“? Se ĝi volas tion, tiam ni montros al ĝi, ke ankaŭ ĝi ekzistas ankaŭ sole por „Boh. unio esp.“, sed ne por „Boh. asocio esp.“, kaj tiam ĝi vidos, kiom da eldonaĵoj de Hachette vendos la firmo Topič en Praha. Ni diras tion klare. *H. K. Bouška.*

Sub aŭspicioj de „U. e. a.“ eliris „Gvidfolio tra Praha“. En gvidfolioj de U. e. a. estas ĉiam nomaro de ĝiaj delegitoj kaj subdelegitoj en la urbo. En Praha estas du delegitoj, sed en la nomaro estas sole unu. „U. e. a.“ povus esti senpartia rilate siajn delegitojn. Estas vere, ke „Boh. unio esp.“ povas redakti sian propran eldonaĵon, kiel ĝi volas, sed „U. e. a.“ devas doni al iu eldonaĵo sian markon sole tiam, se ĝi estas senpartia. Aŭ — aŭ: aŭ la folio havas markon de „U. e. a.“ kaj tiam ĝi devas esti korekta kaj senpartia, aŭ ĝi estas falsa kaj malvera kaj tiam ĝi ne povas aperi „Sub aŭspicio de U. e. a.“. Sole tio estas lojala. Instruo por la estonto! *Bšk.*

Pri la konduto de la germanaj samideanoj dum la II. konferenco de la aŭstriaj esperantistoj la tutjara raporto de „Bohema asocio esperantista“ prezentita de la ĝenerala sekretario s-o financa komisario Mil. Schmidt en la tiujara ĝenerala kunveno (5. I. 1912) diras: Mi precipe rigardas kiel mian devon proklami, ke la konduto de la germanaj samideanoj de Praha el la klubo „Verda stelo“, precipe ankaŭ tiu de la dume mortinta dro Lederer kaj de dro Bischitzký koncerne la II. konferencon de la aŭstriaj esperantistoj estis tute senpartia kaj neriproĉebla, kaj pro tio kompreneble kontraŭstara la agadon de la aranĝintoj de la kongreso, kaj mi protestas kontraŭ la malhonora provo flankigi de la maldeca kaj neesperantisma agado de la kongresa komitato la atenton de la publiko vekante la nacionalan malamon kontraŭ la germanaj samideanoj per elpensitaj kaj mensogoplenaj sciigoj. Rememorigante dankplene la eminentan laboranton d-ron Lederer, kies antaŭtempa morto estas por la esperantisma movado sentebla perdo, mi konstatas laŭ la korespondaj kaj parolaj rilatoj de tiu ĉi viro kun la komitatanoj de B. asocio e., ke D-ro Lederer aprobis nian vidmanieron koncerne la II. konferencon de la aŭstriaj esp., ke pro tio ankaŭ li reprenis la promeson paroli en la kongreso kaj ke sekve la kontraŭa raporto de „Čas. č. esp.“ publikigita en la opinio, ke la mortinto silentos, estas tute mensoga. *Sch.*

Specimeno de malbona propagando kaj de malsincero. En la bohema semajna gazeto „Národní Obzor“ estas bohema propaganda rubriko „Esperanto“ redaktata de „Boh. unio esp.“. En tiu ĉi rubriko oni raportis (N. O. VI. 20. 11 : 5. IV. 12) ankaŭ pri la broŝuro „Pejzaĝoj en Aŭstrio“ (vidu „Boh. esp.“ VI, 1, 11). La kritikinto riproĉis, „ke la informoj prezentitaj al la fremda leganto pri Praha evidente vidigas la naciecon de la aŭtoro“: ne sole la kvartaloj, sed ankaŭ la stratoj estas nomataj germane, kvankam la surskribaj tabuloj sur la stratoj de Praha estas bohemaj; li riproĉas plu, ke en la nomaro de informaj turistaj oficejoj mankas „Český zemský svaz pro povznešení návštěvy cizinců“ (Bohema landa asocio por akcelo de la vizito de fremduloj), kvankam estas citita la privata germana entrepreno Deutsches Haus, Graben. Al tiu ĉi kritiko, la skribinto aldonas: „La verkinto estus evitinta tiujn ĉi malkorektaĵojn kaj la pravan kritikon de Bohemoj, se li trovus deviga peti pri la kunlaboro pri tiu ĉi verko la bohemajn (kaj same ankaŭ la alinaciajn) esperantistojn. Estis ja kontrakte decidite antaŭ du jaroj en la kongreso de aŭstriaj esperantistoj en Wien. ke la problemoj de komuna intereso estos solvataj per kuna laboro kaj ĵus nun estis okazo plenumi tiun ĉi decidon — sed la aŭstriaj Germanoj ne rigardis la kontrakton kiel deviga rilate sin kaj tiel, kiel ili estas kutimiĝintaj en la tuta politika vivo, ili ignoris Bohemojn ankaŭ tiun ĉi fojon kaj prezetis al la mondo „senpartiajn, nacie sentendencajn“ informojn. Al ni, Bohemoj, tio kredeble servos sufiĉe por konigi al ni la agadon de la aŭstria politiko en ĉiuj direktoj, de la politiko penanta silentigi ĉion boheman. Ĉu estas bezone por tiaj entreprenoj la komunaj konferencoj de la aŭstria esperantistaro, se ilia deviga decido estas preterrigardata tiamaniere? Ni dubas, ke ekzistos en la vicoj de la bohemaj esperantistoj amikoj de tia esperanto-aŭstria politiko.“ — Pri meritum de tiu ĉi artikolo mi ne parolos, sed pri la maniero de la publikigo mi juĝas: La taktiko kaj sincero postulis diri tiujn ĉi kritikojn al la

aŭtoroj mem de la broŝuro, kiujn la kritiko fakte tuŝas, ne al la bohema publiko, kiu ne konas la aferon; tiujn ĉi kritikojn la kritikintoj devis diri esperante en esperanta gazeto (en sia Čas. čes. esp.), ne boheme en la bohema gazeto, kiu celas gajni partianojn al ni — per tiaj sciigoj oni ne atingas la favoron de la publiko. La sinjoroj volis ŝajni herooj antaŭ la bohema publiko, sed resti senkulpuloj antaŭ la germanaj samideanoj, kaj tio estas ridinda. *Bšk.*

KRONIKA A KOMENTÁŘ.

Sjezd moravských a slezských esperantistů koná se v Přerově na svatodušní pondělí 27. V. 12. v sále akc. pivovaru v třídě Komenského. Zahájení v 10. hod. dop. Jednání esperantské dopoledne i odpoledne. Bližší zprávy podá prof. Rud. Fridrich v Prostějově, Rejskova ul. 10. *O. S.*

Český učenec v čestném výboru mezinárodního sjezdu esperantistů. S potěšením zaznamenáváme, že v čestném výboru VIII. mezinárodního sjezdu esperantistů budou Češi representováni vynikajícím učencem panem dr. Fr. Krejčím, profesorem filosofie na pražské universitě, členem České akademie, redaktorem filosofické revue „Česká mysl" atd. Pan prof. dr. Krejčí vyhověv velmi ochotně naší žádosti, aby přijal členství čestného výboru, projevil tím znovu svoji vzácnou několikráte již osvědčenou přízeň k esperantu, která jistě těší každého pokrokového českého esperantistu. *Red.*

Vyznamenaný esperantista. Předseda Lingva komitato (jazykový výbor esperantistů) rektor dijonské university Emil Boirac obdržel od francouzké akademie věd cenu 2.000 fr. z fondu Fanny Emdenové za své dílo „Neznámá psychologie" (vydal Felix Alcan v Paříži). Rektor Boirac již jednou obdržel od akademie věd morálních a politických cenu Halphenovu za své „Lekce o psychologii užité ve výchově" a byl jmenován dopisujícím členem Francouzského institutu jakožto uznaný pracovník v oboru věd duchovních. *Hkb.*

Esperanto v saském parlamentě. V saském parlamentě žádal posl. Dr Steche zavedení povinného vyučování esperantu na vysokých školách. Jiný poslanec v debatě o předloze zákona o obecných školách bude žádati nepovinné vyučování esp. na školách obecných. Zdá se, že saský parlament bude nucen vážně zabývati se otázkou zavedení esperanta do škol. *Hkb.*

Vyučování esperantu na školách. V Helmforstu (Angl.) vyučuje se esp. na „Technical institut". V Sheffieldu (Angl.) učí se esp. na „Central Secondary Evening School". V Londýně vyučuje se esp. na známé „Clark's College". V Harrově (Angl.) vyučuje se esp. v „County School". V Liverpoolu (Angl.) městská školní správa přijala esperanto za vyučovací předmět večerních škol. V Eutinu (Něm.) je esp. nepovinným předmětem v Technikum. V Hamburku (Něm.) je esp. vyučovacím předmětem na obch. škole Rackowského. V Kodani (Dánsko) bylo esp. poprve zavedeno na dánskou obch. školu: na škole Sundbyově učí pp. Petterson a Hansen. V Bernu (Švýcary) v městském učitelském semináři zavedeno se souhlasem ředitele vyučování esp., jehož účastní se 34 posluchači. V Janově (Italie) byly opět zahájeny kursy esp. na městských školách Baliono a Mameli, jichž účastní se přes 200 žáků vyšších tříd. V Stanislavě (Halič) učí se esperantu v II. třídě obch. školy; učitel A. J. Quittner učí 22 žáků. V Ploesti (Rumun.) byl otevřen kurs na třetí dívčí škole. *Kronikář.*

Esperanto na španělských školách. Z rozkazu králova zahájeny byly v Madridě kursy esperanta na universitě, na ústavu sv. Isidora, v semináři učitelů i učitelek, v pokračovacím ústavu učitelském, na národní škole jazyků, na vysoké škole obchodní, na madridském Atheneum, a na škole policejní. Stejně na universitě v Santiagu a Zaragose, na institutu v Pamploně, Ternalu, Mahonu, Valladolidu a ve všech seminářích učitelů i učitelek má býti v nejbližší době pojato esp. do vyučovacího plánu. *Hkb.*

Oficielní kursy esperantského těsnopisu. Saské ministerstvo vnitra svolilo, aby Král. stenografická kancelář saská v Drážďanech uspořádala oficielní kursy esper. stenografie. Příspěvek bude účastníkům hražen ze státní pokladny. *Hkb.*

Subvence esperantistům. Ve Francii v poslední době věnovaly spolkům esper. svého místa městské rady v Angers 50 fr, Avignon 50 fr. Chânons-sur-Saome 5000 fr (!), Creusot 100 fr, Grenoble 100 fr, Roubaix 50 fr, Ruen 50 fr,

Saint-Denis 75 fr, Saint-Maur 50 fr, okresní výbory v Le Cher 100 fr, La Seine 350 fr atd. V Sedanu obdržel spolek esp. subvenci 50 fr od obchodní komory a 25 fr. od města. V Angers usnesla se (16. I. 12.) obchodní komora dávati esp. každoročně 50 fr. V Manleu (Španěl.) věnovala městská rada spolku esp. 100 peset na pořádání bezplatného kursu esp. V Bad Reichenhall (Něm.) lázeňský spolek věnoval (jako loni) spolku esp. 25 M. V Karlíně Obč. záložna dala U. č. e. 10 K. *Kronikář.*

20.000 franků na propagandu esperanta mezi mládeží věnoval francouzský velkoprůmyslník A. Michelin (12. XII. 12.). Obnos bude rozdělen mezi mládež, která se učí esperantu. Pěkné povzbuzení. *R.*

Esperanto na ostrově Samos. V knížectví samosském, kde esperanto zavedeno je do všech škol, bylo v lednu 31 měst, v nichž 50 učitelů vyučovalo 1740 žáků. Sám zavražděný kníže Andreas Kopasis Efendi byl esperantistou a také kněžna Helena je samideánkou. *Hkb.*

Persekuce esperantistů v Rusku vyvolaná tím, že odsouzený vyzvědač Postnikov jest esperantista, ustala, neboť ruským samideánům podařilo se dokázati, že s aférou Postnikovou nejsou v nijaké spojitosti. Dozorčí úřady dovolily již, aby petrohradský spolek esperantistů, jehož činnost byla úředně zastavena, byl znovu založen, a také původně zakázaný všeruský sjezd esperantistů byl povolen. V poslední době ve 30 městech konají se kursy a ve 14 městech založeny byly nové spolky esperantistů. Esperanto v Rusku je tedy na novém, nerušeném pochodu. *Bšk.*

Esperantský průvodce po Alpách bohatě ilustrovaný, vydán byl ministerstvem železnic pod názvem „La novaj fervojoj tra Aŭstriaj Alpoj". Je to již druhá brožura, kterou rakouské ministerstvo vydalo. Přece kousek pokroku v tom Rakousku. *R.*

Esperanto v rakouském vojsku. Intendant Lohner z ministerstva zeměbrany měl ve Vídni přednášku „O jazyku esperanto a jeho významu pro vojsko" a koná nyní kurs esperanta pro důstojníky a vojenské úředníky. Přednáška i kurs setkaly se s velikým zájmem v kruzích důstojnických. *R.*

Mezinárodní esperantské sdružení sběratelů založilo se jako odbor „U. e. a." (Universala esperanto-asocio) pod názvem „Universala interŝanĝa asocio" (Universální výměnný svaz). Sdružení vydává sběratelský věstník „Interŝanĝa bulteno", kde vedle odborných článků jest adresář osob, které si přejí dopisovati si nebo vyměňovati známky, dopisnice a pod. a které jsou vázány každému členu prokázati žádanou službu. Členové (kteří musí býti členy „U. e. a.") dostávají věstník zdarma; zvláštní členský příspěvek jest Šm 0·50 (K 1·20). Přihlášky přijímají delegitoj de „U. e. a." (V Praze pan přednosta Vojtěch Kraus, Praha I. 320.) *Hkb.*

Rozmanitosti z esperantistického hnutí. — Italský král a ministr vyučování přijali (10. XII. 12.) v audienci francouzského propagátora esp. p. Privata (byl po té také v Praze) a projevili značný zájem o esperanto. — V Havru (Francie) konány za protektorátu městské rady v radnici přednášky o esp. (prof. Mesny) a kurs esp., k nimž také magistrát oficielně zval. — Ruské ministerstvo vyučování usneslo se po dlouhé a živé debatě připustiti vyučování esp. na střední a vyšší školy obchodní. — Městská rada v Haagu (Hol.) usnesla se (29. II. 12.) — dle „Nederlanda katoliko" — 19 hlasy proti 15 oficielně připustiti vyučování esperanta. — V čas. „Archives d'Electricité Médicale" (vyd. prof. Bergonié) v čísle z prosince 1911 doporučuje se, aby všechny lékařské atlanty měly dvojjazyčné texty: v mateřštině a esperantu. — Z 28 návrhů reformy kalendáře, jež došly na vládu švýcarskou, jest 12 psaných v esperantu a 16 v 7 různých jazycích národních. — Kaufmännischer Verein v Mnichově a Verein der Bankbeamten v Berlíně přijali esperanto do vyučovacího programu. — V jedné schůzi pařížských esperantistů přednášel poslanec M. Aubriot. — Franc. ministr vyučování věnoval medaili každému posluchači, který se súčastnil kursu esp. v Sorbonně. — Na VII. valné hromadě „Červeného kříže" ve Washingtonu konané za předsednictví presidenta severoamerických států (W. H. Taft) byla s velikou pochvalou přijata přednáška o esp. (dr. H. W. Yemens). — Předsedou maďarského svazu esp. „Hungarlanda esperanta societo" je říšský poslanec papežský prelát D. Griesswein. — Správa Jerusalemská zkusivši užitečnost esperanta pro město navštěvované tolika cizinci rozhodla se, vydati k tekstům plakátů a nápisů překlad esperantský. — Tolstojovo museum přistoupilo za člena světového sdružení esperantistů Universala

esperanto-asocio. — Na aeronautické výstavě v „Le Grand Palais" v Paříži po tři týdny prodalo se denně 150—200 „rudých brožur" (malé učebnice, kterou v české úpravě vydal Th. Čejka); je tedy zájem Pařížanů o esp. značný. — V americké hvězdářské společnosti podal Loud vědeckou rozpravu „Může býti esperanto užitečno pro astronomy?" — Filolog Dr. Harald Schütz ve své knize „Die Hauptsprachen der Neuzeit" (Frankfurt 1910) mezi 60 jazyky zde předvedenými píše také o esp. — V jednom sezení akademie věd (Academie of Science) v Rochesteru (Amer.) podal dr. Roseboom referát o esperantu jako všeobecném jazyce pro vědu. — Ředitel železniční společnosti „Orleans", která vydala esperantskou brožuru, s uspokojením vyslovil se o pokusu získati takto pozornost cizinců. — Spolek esper. v Le Mans (Francie) obdržel zlatou a stříbrnou medaili za esp. oddělení na mezinárodní výstavě západní Francie. — V Le Creusot (Franç.) měla esperantská přednáška Kaliforňana Parrishe (přednášel také v Prostějově a Čes. Budějovicích) 800 posluchačů; v Beaune 400. — Čas. „Paris-esperanto" (VI. 57) otiskuje seznam 62 veřejných bezplatných kursů esp., které konají se tou dobou v Paříži. — Pařížský spolek esperantistů má v různých částech města 15 odborů. — V pařížském kraji jest 29 spolků esp. — V Antwerpách (Belg.) koná se tou dobou 9 veřejných kursů esp. a vedle toho kursy pro policii, Červený kříž a přístavní stráž. — Ve Vladivostoku v 7 kursech esp. je přes 300 posluchačů, mezi nimi mnoho vojáků. — V Kielu (Něm.) jsou dva kursy pro strážníky. — Spolek holandských katolických esperantistů má dle zprávy podané na II. valné hromadě — 940 členů! Který pokrokový spolek má skoro 1000 členů? — Sokol v Krasnojarsku (Sibíř) pořádá kurs esp. pro své členy. — Normandská federace esperantistů sdružuje 12 spolků o 598 členech. — V Číně počal vycházeti esp. časopis „La Mondo". V Japonsku k dosavadním esperantským časopisům „Japana esperantisto" a „Samideano ĉiumonata" přibyl třetí „Orienta Azio" (Sekaigo-Ŝoin, Aŭsakimaĉi Ebaragun, Tokio). *Kronikář*,

Informační služby esperanta (delegáti U. e. a. a informace). Obchodní časopis Český Lloyd uveřejnil dne 9. března 1911 zprávu o české kolonii Venceslav Vráz, která prý byla založena v brazilském státě Minas Ceraes. Současně však varoval před stěhováním se tam, neboť oklikou přes Vídeň došla redakce zpráva velmi nepříznivá, že klima je tam nezdravé, že tam zuří nakažlivé nemoci, že není cest, že nelze odprodati hospodářské plodiny, že půda je špatná, že stát Minas Geraes nebere zodpovědnosti za dodržení slibů přistěhovalcům. Redakce se tázala, zdali někdo může podati přesné zprávy. — Pan H. Raulich, ředitel obchodní školy v Prostějově četl tuto věc a vyzval tamního delegáta U. e. a., aby tyto informace obstaral esperantem. Delegát ihned psal (17. III. 1911) pro jistotu do tří měst brazilských delegátům U. e. a., aby sdělili, jak se věc má. Kolem 23. IV. 1911 došly z Bahie a Petropole velmi věcné dopisy, které různými slovy souhlasně mluvily o zdravém podnebí, řádných cestách, dobrém odbytu plodin, úrodné půdě, úplných zárukách i podporách státu Minas Geraes. Delegát tyto zprávy přeložil a Český Lloyd je dne 25. dubna 1911 otiskl. — Pozorujte, prosím, poměrnou rychlost, spolehlivost a užitečnost tohoto zřízení! — Delegát prostějovský brzy na to náhodou žádal o cennou esperantskou publikaci statistickou o Brazílii tamější ministerstvo obchodu, průmyslu a orby. K žádosti přiložil otisky zpráv Českého Lloydu a jich překlad v esperantu. Ministerstvo knihu poslalo, vřele děkujíc za péči, jakou delegát projevil obhájiv Brazílii skvělým vyvrácením nesprávných dohadů, které se v tisku vyskytují. (Přípis onen zní doslova: „Spojené státy brazilské. Ministerstvo orby, průmyslu a obchodu. Ředitelství statistické kanceláře, 6tá sekce, čís. 00190. Rio de Janeiro dne 6. února 1912. Pan Rudolf Fridrich, profesor reálky, Prostějov, Rejskova 10 — Morava — Rakousko. V souhlase se žádostí Vaší ze dne 15. prosince minulého roku dnešním dnem rozhodnuto, aby odeslán byl Vám esperantem psaný exemplář předmluvy pamětního spisu národní výstavy v roku 1908. Děkuji Vám za starostlivou péči, projevenou hájením Brazílie, tak aby zmizely nespravedlivé předsudky, které tu a tam v tisku vyskytují. Důkazem laskavostí Vaší jest lokálka českých novin Český Lloyd a skvělé jich vyvrácení, jak seznal jsem z poznámek mi zaslaných. Přijmětež projev mé úcty a vděčnosti. Pozdrav a bratrství"). *Fr. Růžička*.

Esperantské přednášky. V Praze „Čes. společnost esp." uspořádala 26. III. 12. ve spolkové místnosti (Hozův restaurant v Celetné ul.) esperantskou přednášku „O chemii a jejím významu pro život praktický". Přednášel p. ing. L. Berger. Přednášky súčastnilo se i několik hostů, mezi nimi také předseda spolku něm. esp. „Verda

stelo“ p. dr. Bischitzky. Dne 21. V. 12. v 8. hod. več. bude přednáška „O prvcích se stanoviska chemického“ (p. ing. Berger). *Kronikář.*

Návštěvy cizých esperantistů v Praze. Dne 8. I. 12. zavítali do Prahy známí švýcarští esperantisté manželé Edmond a Angèle Privat a prohlédnuvše si město súčastnili se schůzky pražských esperantistů ve spolkové místnosti „Čes. společnosti esp., kde p. Privat poutavě přednášel esperantsky o aktuelní otázce organisace esp. hnutí. Dne 9. IV. 12 navštívil Prahu ruský esperantista inženýr Nikolaj Alexandrovič Kazi-Girej z Charbinu (Asie), který v četném kroužku pražských esperantistů v Choděrově restaurantu vyprávěl hojné zajímavosti ze svého vzdáleného působiště a z minulosti esperanta (je jedním z nejstarších esperantistů). Hostům ochotně k službám byli delegát U. e. a. p. přednosta Kraus a a p. Hromada, kteří se zdarem pečovali o to, aby hosté si odnesli dojmy co nejpříjemnější. *Hkb.*

České přednášky o esperantu. V Praze na Malé Straně v host. u Hermannů promluvil 31. III. 12. p. Arno Hais o významu jazyka mezinárodního pro dělnictvo. „U zlaté husy“ uspořádal 28. IV. 12. Vzdělavací obchodnický spolek československý přednášku p. adj. Kašpárka „Esperanto, jeho rozšířenost a význam pro obchod a průmysl“. — V Plzni Vzdělavací sbor uspořádal 21. IV. 12. dop. v přednáškové síni uměleckého musea přednášku „O významu sprostředkovacího mezinárodního jazyka“; přednášel p. prof. dr. Batěk. Na Letné-Lobzy v Děl. domě přednášel 6. IV. 12. p. red. K. Pelant „O jazyce mezinárodním“. *Kronikář.*

Veřejné kursy esperanta pro Čechy. *V Praze* „Čes. společnost esp.“ pořádá veřejný kurs esp. ve spolkové místnosti „Svazu úřednických spolků“ v zadní budově restaurace „U Vejvodů“ každé pond. več. (7—8); učí p. ing. Berger. „Děln. sdružení esp.“ pořádá od 25. IV. 12. kurs v „Hniličkově škole“ (Školská). *V Plzni* Vzdělávací sbor pořádá v dubnu a květnu 1912 kursy esperanta pro dámy (pond. a čtvrt. 7—8 več.) a pány (út. a pát. 7—8 več.) v místnostech Řemeslnické besedy (Prokopova tř.); kursy zahájeny 22. IV.; poplatek za kurs K 2 (stud. K 1). *V Čes. Budějovicích* učí pp. Hollegcha a Svačina. *V Borovanech* učí p. T. Plánský. *Ve Velešíně* učí p. J. Slánský. *V Prostějově* místní Klub. esp. pořádá kurs v Děln. domě socialně demokratickém v pond. a ve středu; byl zahájen 4. III. 12. a vede jej p. Ant. Tyl. *Ve Veselí nad Mor.* učila (1. XII. 11—28. IV. 12.) sl. uč. Fr. Řeháková v místnostech měšťanské školy 35 účastníků. *Kronikář.*

Základní pochybení v organisaci českých esperantistů. Nejdříve cituji. V pardubickém časopise „Osvěta lidu“ (XVII, 33, 5 ze 16. III. 12.) píše pořadatel rubriky „Esperanto“ (p. dr. Schulhof): „Snad v tom spočívá celá tragika naší věci v zemích našich, že vlastně utvořilo se nám ústředí dříve, nežli poměry a vykonané práce toho vyžadovaly. Jako tak mnohé jiné, my začali stavěti od hora, kdy ještě nebylo potřebných základů, kdy ještě nebylo ničeho k vázání a sjednocování, jaký pak div, že úspěchy se nedostavily? Myslíme, že postup úplně obrácený je jedině logickým a jedině myslitelným. Zakládejme nejprve spolky a kluby místní, z jednotek těch vzniknou nám organisace podobné naší organisaci východočeské a pak teprve, když s touto prací dole budeme úplně hotovi, budeme moci mysliti na pevnější spojení a sjednocení. Ostatně na to nebude ani třeba mysliti — ústřední svaz vlastní organickou silou vyroste z jednot našich, právě tak, jako se to dělo u všech našich organisací národních, od nichž přece naše esperantské se neliší“. K tomu dodávám: Vyloučíme-li nevhodnou myšlenku krajských organisací u nás, je tento postřeh docela správný, ať se proti němu p. Kühnl ohražuje sebe více. Dnes ovšem to uvádí p. dr. Schulhof jako pozdní rekriminaci, ale před pěti lety uváděl jsem to jako včasnou výstrahu a důvod nad míru vážný proti předčasnému zakládání ústředního sdružení českých esperantistů. Což mohlo to míti smysl, zakládati ústředí pro čtyři společky o několika členech, zvláště ústředí, které zásadně chtělo sdružovati pouze spolky? Pravda: vykládalo se a vykládá a bůh ví, jak dlouho se bude ještě vykládati, že bylo tenkráte 16 spolků jichž jednomyslnou vůlí založena byla Unie — ale to je jen sprostá demagogie, po, něvadž ty spolky teprve nahonem uměle se vydupaly, aby se jimi založení Unie odůvodnilo, spolky ty také vykonavše úlohu mouřenína většinou zašly nebo uboze živoří a vlastně namnoze vůbec neexistovaly, poněvadž to byly stolní společnosti, které, scházejíce se za jiným cílem (karty, zpěv a pod.), poslouchaly řeči některého svého druha-esperantisty o esperantu a dovolily mu vystrčiti nad nimi esperantskou fangli, ač o esperantu sotva věděly; takové společnosti bylo to jedno: dříve se scházela ke

kartám nebo k cvičení se ve zpěvu bez firmy, pak se scházela pod firmou „Esperantista klubo“ a pod ní pěstovala své karty a svůj zpěv vesele dál. A p. Kühnlovi to bylo také jedno, jen když mohl odpůrce své myšlénky utloukati počtem 16 spolků a jejich jednomyslnou vůlí, kterou dle své methody svému okolí naočkoval. Ukazoval jsem tehdy na nesmyslnost a přímo škodlivost takového podnikání, ale p. Kühnlovi důvody rozumu a prospěchu věci nebyly a nejsou ničím, on uznával a uznává jen svoji svévoli a své zájmy. On prostě potřeboval na podporu svého časopisu i své osoby organisace a tu si založil bez ohledu na pravo i na levo. Znemožniv mně a přátelům vyložiti protidůvody jak v časopise tak ve schůzi, provedl svou a vyvolal v hnutí u nás rozvrat, za který je těžce zodpověden. A nikdy se p. Kühnl neubrání úsudku rozumných pozorovatelů, že založení Unie v tehdejší době bylo činem neblahým, protože svévolným. V tom rozhodně má p. dr. Schulhof pravdu. A p. Kühnl se ohražuje zbytečně — zmate jen duševní omezence, kterými se jeho partaj hemží. *Bouška.*

Nebezpečné zprávy o esperantu objevují se mnohdy v českých listech ze samotného středu esperantistů. Jsou to zprávy rázu pro nás nebezpečného proto, poněvadž nám škodí v očích rozumných lidí (a jenom na těch nám musí záležeti) ukazujíce úžasně nízkou kulturní úroveň esperantistů (vastně jisté jich části — což však veřejnost nerozlišuje), s níž se před ostatní veřejností chlubiti nemusíme. Na příklad: „Spolek Verda stelo v Hamburku dle časopisu Mitteilungen des Nordalbingischen Esperanto-Verbandes používá v kursech pro své pokročilejší členy jakožto čitanky z češtiny Ed. Kühnlem přeložený román Sherlock Holmes en servo de la Hispana trono.“ (Citováno z „Osvěty lidu“ XVII, 45, 4 z 13. IV. 12.). Český inteligent-neesperantista čta takovou „povznášející“ zprávu jistě se chytne za hlavu a zvolá: Pro boha, jaká je to kulturní úroveň těch českých esperantistů, když z české literatury předkládají mezinárodní veřejnosti — Pepíčka Lelíčka? Pro boha, jaká je kulturní úroveň těch zahraničních esperantistů, kteří si takovou povídačku beze vší literární hodnoty zvolí za — čítanku pokračovacího kursu? Pro boha, jaká je kulturní úroveň lidí, kteří se nestydí tímto ostudným faktem ještě se chlubiti?!!! To si řekne český inteligentní čtenář-neesperantista a jak ho to povzbudí, aby se připojil k hnutí takhle se representujícímu, je na snadě. A našinec jako Čech a esperantista při pomyšlení na to se rdí, neboť tím zaslouženým odsouzením nezaslouženě trpí i on, třebas byl dalek toho nekulturního ovzduší v řadách našich. Tristní je to. *Bšk.*

Pro esperanto a proti idu vyslovuje se redaktor Karel Pelant v redakční poznámce k článku „Pomocná řeč mezinárodní“ prof. dra Alex. Baťka v časopise „Směr“ (III, 13, 3 : 30. III. 12.) takto: „Jsem zakladatelem prvního klubu esperantistů v Rakousku vůbec a někteří bojci esperantisté jsou mými „žáky“ (prof. Fridrich). Tedy mám také právo promluviti o věci, a byť by to zabolelo přítele Kajše v Brně, jehož jsem na dráhu esperanta také přivedl, přece jen musím se prohlásiti pro esperanto z podobného důvodu, jako dr. Batěk. Máme každý v životě svoji práci a právě ti nejintellektuálnější mají ji nad hlavu. Nyní esperantista se má znovu učiti idu. Tedy zase studium k vůli nepatrnostem? A zase delší praxe mluvení, kdy pak si budu navyklé esperanto míchatu s idem, a tvořiti třetí řeč esperantido? A setkám-li se s esperantistou, tedy místo rozhovoru o rozumných věcech mám s ním se hádati o filologickou cenu ida a sice — vizte tu absurdnost — esperantem, aby mi dobře rozuměl? Co to ztráty času a energie, která dána na propagaci esperanta, by otázku pomocné řeči mezinárodní mnohem blíže luštění se přiblížila! Ido je dobré pro zmatky, hořkosti a poškození idey . . Už fakt, že nutno zde tisknouti polemiky o věci, která by měla býti přijmuta s největším nadšením, jest důvod proti a to tím víc, že laikové a hlupáci řeknou si: ale vždyť to ještě sami nemají vyřízeno a hádají se spolu, tak toho necháme . . . Z . . . . jesuiti!“ *R.*

INFORMACE A DOKUMENTY.

Katolické časopisy v esperantu. O tom, jak proniká esperanto do katolického ovčince, jistě nejlepší svědectvím je překvapující fakt, že vychází šest katolických časopisů v esperantu: mezinárodní revue katolíků „Espero katolika“ a orgány katolických líg esperantistů ve Francii (L'Esperantiste catholique illustré), v Belgii (Belga katoliko), Německu (Germana katoliko), Nizozemsku (Nederlanda katoliko) a v Katalánii (Kataluna katoliko). *R.*

Jazyk všeslovanský či mezinárodní? Již ve XII. (1910) ročníku „Slovanského přehledu“ byl článek dra Ant. Frinty „Otázka dorozumívacího jazyka mezislovanského“. Byl tam posouzen návrh novoslovanštiny kroměřížského profesora I. Hoška, jenž vydal „Grammatik der neuslavischen Sprache“, maje na mysli společný jazyk hlavně pro rakouské Slovany. — V letošním XIV. (1912) ročníku Slovanského přehledu dr. Frinta posuzuje jazyk novoslovanštiny uveřejněný v „Revue de linguistique et de philologie comparée“ (Paříž 1912.), jehož původcem je Henri Bourgeois, Francouz z Brusselu. Bourgeois také kritisuje návrh Hoškův a míní, že Slované nepotřebují jen jazyka dorozumívacího, nýbrž hlavně a napřed literárního, neboť se vzájemně nečtou a literárně neznají. Bourgeois pro tento jazyk navrhuje: latinku za písmo, abecední soustavu slovinskou, skloňování podobné bulharskému, zjednodušené časování jako v ruštině, za jednotný pramen slovníkový cyrillometodějskou církevní slovanštinu jako neutrální. Rozdíl dlouhých a krátkých samohlásek zavrhuje, o výslovnosti a přízvuku nemluví. V jazyce tom by se nejdříve tiskly přílohy k vycházejícím už listům, pak by se přeložila důležitá díla literární, a až by se takto ujal písemně, čemuž by musily napomáhati školy, teprve by se mohlo mysliti na úlohu živé řeči. Bourgeois končí nadšenou apostrofou svého výtvoru, ač ho nepropracoval. — Dr. Frinta vzpomíná podobných snah českého vlastence a slovníkáře Jos. Franty Šumavského, který vydal r. 1851 čtyři letákové půlarchy „Myšlenky o všeslovanském písemním jazyce“. On také chtěl jazyk hlavně písemní a též doporučoval církevní slovanštinu. Slovanské řeči schopné moderního života však nepodal. „Dostaneme se někdy dále?“ táže se na konec dr. Frinta. — Soudíme, že jsme už velmi daleko, neboť esperanto slouží všemu lidstvu, zatím co konají se marné a marnotratné pokusy o jazyk všeslovanský, vedle něhož by byl logicky žádoucí všeromanský a všegermánský. Záleží jen na Slovanstvu, jak chce těžiti z esperanta k svému prospěchu. Zdá se nám, že myšlenka slovanského věstníka, tištěného hlavně esperantem, už klepe důrazně na dvéře. Uvažme jen tyto okolnosti. Vycházejí obětavě: Čechische Revue, Slavisches Tagblatt, Ruthenische Revue a jiné pro cizinu i Slovanstvo, ale přec jen jazykem, jenž má na sobě odium cizinectví a mluví jen k cizinci němčině rozumějícímu. Jaký prospěch by byl z toho, kdyby ku př. „Slovanský přehled“ sám, revue hodná rozšíření mezi všemi Slovany, přinášela esperantské obsahy svých článků. Všimněme si dále radostného zjevu, že esperantisté rumunští a bulharští se spojili a vydávají společnou revui esperantskou Danubo. — Kdo spojí nás, roztříštěné Slovany, esperantem? Letos v Krakově by se mohlo o věci této rokovati.

Fr. Růžička.

JAZYKOVÝ RÁDCE.

Jazykové klasobraní z esperantských knih (I. Zamenhof: Krestomatio de la lingvo internacia esperanto). — Ili faris mienojn kvazaŭ ili laboras (str. 20) = tvářili se (dělali) jako když pracují. Kaptis lin kelka timo ĉe la penso, ke . . . (20) = pojal ho trochu strach při pomyšlení, že . . . La teksistoj komprenigis la neordinaran desegnon (21) = tkalci vysvětlili (objasnili) neobyčejný výkres. Ili daŭrigis labori (21) = pokračovali v práci. Li certigis ilin pri sia ĝojo pro la belaj koloroj (21) ujišťoval je svojí radostí z krásných barev (nad krásnými barvami). Ĉu mi ne taŭgas kiel reĝo? (22) = což se nehodím za krále? Li balancis kontente la kapon (22) = kýval spokojeně hlavou. La tutan nokton la trompantoj pasigis sendorme (22) = celou noc podvodníci ztrávili v bdění. Volu demeti viajn vestojn (23) = račte se svléci. La reĝo sin turnadis antaŭ la spegulo (23) = král se otáčel před zrcadlem. — Vi povos veni returne al via reĝa palaco (25) = budeš se moci vrátiti k svému královskému paláci. Ili forveturis por batali (25) = odjeli bojovat. La afrikaj virinoj instruis al mi saĝon kaj prudenton (25) = ženy africké (na)učily mne moudrosti a rozumnosti. Li sidiĝis manĝeti (25) = usedl, aby pojedl. Lavetante salan fiŝon en la akvo (25) = omyvaje slanou rybu ve vodě. Respondis al li voĉo el interne (26) = odpověděl mu hlas ze vnitř. — Li eksentis kompaton por la diablo (27) = pocítil soustrast s ďáblem (k ďáblu). La diablo invitis lin veni (27) = ďábel pozval ho, aby přišel. Signita loko (27) = označené místo. La Malgrandruso kuŝigis sian kapon sur la bruston de sia edzino (27) = Malorus položil hlavu svou na prsa ženy své. — Ĉiuj forkuras, kiam mi fariĝas kolera (30) = všichni utíkají, když se rozlobím. (Pokrač.) *Hkb.*

Výklad slov často chybně zaměňovaných (vybráno z Kabeho „Vortaro de esperanto“. 3. pokr.) — 5. Administri, direkti, regi. *Administri* = spravovati, vésti správu. Vésti soukromé nebo veřejné záležitosti osobní spoluprací; administri bienon = spravovati statek, administri domon = spravovati dům, administri kompanion = spravovati společnost (obch., prům.). *Administranto* = správce. Osoba, která něco spravuje. *Direkti* = říditi, vésti, dirigovati. 1. Obraceti k místu, předmětu, jenž je našim cílem: direkti ŝipon = říditi loď, direkti paŝojn = říditi kroky, mířiti (někam), direkti rigardon = říditi pohled, pohlédnouti k. 2. vésti veřejné nebo soukromé záležitosti zvláště nařízeními, kontrolou atd.: direkti oficon = říditi, vésti úřad, direkti aferojn = říditi, vésti obchody. *Direkto* = řízení, směr. 1. Čin toho, kdo řídí. 2. Místo, strana, ke které se řídí; cesta, čára, dle níž se řídí. *Regi* = vládnouti, ovládati, panovati, vladařiti. Býti naprostým pánem, říditi zcela dle své vůle: regi ŝtaton = vládnouti státu, státem, regi sian koleron = ovládati svůj hněv, regi sin mem = ovládati sebesama: ekregis plena silento = zavládlo úplné ticho. *Regado* = panování, vláda. Činy toho, kdo vládne. *Regato* = poddaný. *Registaro* = vláda. Souhrn osob, jež vládnou státu. *Superregi* = převládati, míti převahu. Míti vyšší moc, býti důležitějším, čelnějším: la principo de la intermacieco superregas ĉiujn aliajn en la universala lingvo = zásada mezinárodní ve světovém jazyku převládá všechny ostatní. *Interrego* = interregnum, mezivládí, bezvládí. Doba po kterou stát nemá vládce. 6. Aerumi, ventoli *Aerumi* = větrati, provětrávati. Občerstviti, odstraniti zápach, propouštěním vzduchu: aerumi litaĵojn = větrati ložní prádlo, aerumi ĉambron = větrati pokoj. *Ventoli* = provětrávati, ventilovati. Osvěžiti vzduch v uzavřeném prostoru: ventoli tunelon = větrati tunel *Ventolilo* = přístroj na větrání. — 7. Afabla, ĝentila, kompleza. *Afabla* = laskavý, přívětivý, vlídný, roztomilý. Kdo se chová přátelsky k jiným, kdo se snaží být příjemný jiným: afabla homo = laskavý příjemný, atd. člověk, afabla vorto = laskavé, vlídné slovo. *Afableco* = laskavost, přívětivost, vlídnost. Vlastnost toho, kdo je laskavý atd. *Afablaĵo* = laskavost, laskavý skutek, slovo. *Malafabla* = nepřívětivý, nevlídný, protivný. Kdo se chová nepřátelsky k jiným, kdo nikterak nedbá, aby byl jiným příjemný. *Ĝentila* = zdvořilý, způsobný, slušný. Kdo dbá pravidel slušnosti, kdo je dobrých způsobů: ĝentila homo = zdvořilý člověk, ĝentila knabo = způsobný hoch. *Ĝentile* = zdvořile, slušně, zdvořilým, slušným způsobem. *Ĝentileco* = zdvořilost, slušnost. Vlastnost toho, kdo je zdvořilý, slušný: la afableco estas eco kunnaskita, la ĝentileco akirita. = laskavost je vlastnost vrozená, zdvořilost nabytá, získaná. *Komplez(em)a* = ochotný, úslužný. Kdo prokazuje úsluhy, laskavosti: kompleza homo = ochotný, úslužný člověk, kompleza ago = skutek ochoty, laskavosti. *Komplezo* = úsluha, ochota, laskavost. Skutek laskavosti: granda estos la komplezo, se vi mendos por mi ĉambron en hotelo = bude to velkou ochotou, laskavostí, objednáte-li mi pokoj v hotelu. *Komplezo (komplezemo)*, = úslužnost, ochota. Vlastnost toho, kdo je úslužný, ochotný. 8. Afero objekto *Afero* = věc, záležitost. 1. Vše, co je ve světě skutečném i pomyslném: dum vojaĝo oni vidas multajn interesajn aferojn = na cestách vidíme mnohé zajímavé věci. 2. Vše, co je předmětem zaměstnání, co je nebo má býti vykonáno: komerca afero = obchodní záležitost, juĝa afero = soudní záležitost. *Objekto* = předmět, věc, objekt. 1. Vše co lze viděti, smysly vnímati. 2. Co zaměstnává ducha: objekto de studo = předmět studia. 9. Afiŝo, anonco, avizo, prospekto, reklamo. *Afiŝo* = plakát, návěstí. Tištěné návěští o veřejné podívané. *Afiŝi* = oznamovati návěštím, plakátem. *Anonco* = insert. *Anonci* = inserovati. 1. Veřejně oznámiti: anonci en gazeto = inserovati, oznámiti v časopise. 2. Říci nahlas jméno návštěvy, jež vstupuje do salonu. *Avizo* = návěstí, (předběžná) zpráva, aviso. Tištěné oznámení o budoucím faktu: avizo pri baldaŭa apero de verko = (předběžné) oznámení o brzkém vyjití nějakého díla. *Avizi* = dáti návěští, zpraviti, oznámiti (o budoucím faktu). *Prospekto* = prospekt. Tiskopis označující program a plán nového časopisu, díla, podniku. *Reklamo* = reklama. Oznámení, jež chválí vlastnosti zboží a doporučuje je veřejnosti. *Reklami* = dělati reklamu, oznamovati, doporučovati reklamou. (Pokr.) *R. H.*

Příklady z esperantské frazeologie. — Vyciďte mi boty = purigu miajn botojn — Zbělaly mu vlasy = liaj haroj blankiĝis. — Půjdu na hon = mi iros ĉasi. — Teď došlo na vás = estas via vico. — Nikdo z nich nezůstal při životě = neniu el ili restis vivanta. — Nenadávej mu = ne insultu lin! — Navštívím vás o vánocích (na vánoce) = mi vizitos vin dum (je) la Kristnasko. — Mluvili všichni až na mne (mimo mne) = parolis ĉiuj escept(int)e min. — Bojovali na život a na smrt (do krajnosti) = ili batalis

pri la vivo aŭ morto (ĝis la ekstremo). — Udělal to na můj rozkaz = li faris tion (ĝin) laŭ mia ordono. — Očekávám tě v každém případě = mi atendas vin ĉiuokaze. — Tím je v sázce můj život = per tio estas mia vivo en danĝero. *Hkb.*

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Predsednictvo „Svazu čes. esp.“ po doplňovacích volbách na valné hromadě (5. I. 12.) a ustavující schůzi výborové (3. II. 12.) jest nyní: předseda prof. dr. Stan Kamaryt, Hořice, I. místopředseda úč. rada Karel Biskup, Praha, místopředseda přednosta Vojtěch Kraus, Praha, gen. sekretář fin. kom. Miloslav Schmidt, Vinohrady, I. jednatel red. H. K. Bouška, Smíchov, II. jedn. IngC. Rudolf Hromada, Praha, pokladník úč. Jan Iglauer, Praha, archivář a knihovník ředitel Eng. Schorsch, Hořice. Ostatní členové výboru, revisoři a jich náhradníci uvedeni jsou ve správě o valné hromadě Svazu (Č. e. VI. 2, 28).

Veřejné zkoušky z esperanta před zkušební komisí pro král. České konaly se dne 9. dubna 1912 odp. v místnostech „Esperanto-Oficejo“ delegáta U. E. A. p. přednosty Vojt. Krause v Praze. Zkoušce vyšší (způsobilosti vyučovati esperantu) podrobily se paní Marie Horelová roz. bar. Hennigerova z Ebergu a sl. Matylda Knittlova z Prahy a obě uznány byly za velmi způsobilé. — Příští zkoušky před zkušebními komisemi Svazu čes. esp. konati se budou v Praze a Brně o svatcích svatodušních (27. května) a v Praze mimo to v době sokolského sletu (29. června). Přihlášky přijímají předsedové komisí p. prof. dr. Stan. Kamaryt v Hořicích (pro Čechy) p. uč. Th. Čejka v Bystřici p. H. (pro Moravu) jakož i sekretář Jazykového výboru p. H. K. Bouška na Smíchově 730, na Celné 4.

„Česká společnost esperantistů v Praze“ konala valnou schůzi 5. III. v restaurantu Hozově (býv. Kolářově) v Celetné ul. Po zahájení schůze p. předsedou V. Krausem a po přečtení zápisu o minulé valné schůzi podal p. L. Berger svou zprávu jednatelskou, z níž vysvítá, že o propagaci postaral se výbor hlavně dvojím způsobem: 1. pořádáním kursů ve školách, 2. založením „Internacia Esperanto - Informejo“, jež vytklo si za úkol informovati cizinu o českém národě. Jinak pohyboval se život spolkový v obvyklých kolejích. Z hostů navštívili nás p. Amon z Kološváru, p. Ostrovski z Jalty, p. Ciklaro z Tiflisu, p. Simonek s chotí z Chicaga, p. Werner ze Siegmaru, p. Kelvy z Washingtonu, p. Edm. Privat s chotí ze Ženevy. Zpráva pokladní vykazuje hotovost K 133·13, zpráva knihovní a revuisty nevykazuje podstatných změn. Z volných návrhů přijat návrh výboru na zvýšení členského příspěvku z K 2·— na K 3·—, čímž zároveň stane se každý člen B. S. E. také členem U. E. A. a obdrží zdarma „Jarlibro de U. E. A.“. — Při volbách zvoleni: za předseda p. V. Kraus, za místopředsedu p. K. Biskup, do výboru: p. L. Berger I. jednatelem, p. St. Stejskal II. jednatelem, p. K. Koutek pokladníkem, sl. Crhová knihovní, p. V. Koucký revuistou, p. J. Vašátko domácím správcem. Za náhradníky: sl. K. Fiedlerová, sl. L. Klírová a pp. Fr. Dejmek a R. Hromada. Za revisory účtů: pp. M. Schmidt a R. Brotan. — Vybídnutím p. předsedy k nové práci schůze skončena.

Klub esperantistů v Prostějově uspořádal 21. III. 12. přednášku o Krakově, jeho dějinách, o Slowackého Mazepovi a ceně toho díla. Velmi zajímavou tuto přednášku česky proslovil p. Bronislav Uhlenfeld, rodilý Polák, a vyslechlo ji 20 posluchačů. Pravidelné čtvrteční večírky skončeny výzvou: do Krakova!

Klub esperantistů v Liboci pořádal 4. II. 12. odp. v rest. u České koruny III. řádnou valnou hromadu a přátelskou zábavu.

Memento pražských esperantistů. 30. IV. „Pohádkový večer“ v restaurantu Hozově (Celetná 13); začátek v 8. hod. več.; 12. V. výlet do Černošic s programem; schůzka o půl druhé hod. odpol. na Smíchovském nádraží. 21. V. o 8. hod. več. esper. přednáška Ing. chem. L. Bergera: „O prvcích se stanoviska chem.“ v restaurantu Hozově v Celetné ul.

Náš propagační fond. (Z protokolu o výborových schůzích). Předseda p. dr. Kamaryt upozorňuje na nový časopis esperantský českého dělnictva sociálně-demokratického (Bohema laborista asocio) „La Kulturo“ a konstatuje s politováním, že naše „měšťácké“ kruhy esperantské zůstávají co do obětavosti daleko za prostým dělníkem, který, jak příslušná rubrika nového časopisu ukazuje, věnuje poslední groš ve prospěch věci, kterou uznal za správnou a potřebnou. Jak smutně vypadá naproti

tomu naše rubrika „propagační fond". Kromě členů výboru, klubu esp. v Bystřici p. H., dvou tří jednotlivců, nikdo neprojevil zájmu o tento fond pro publikační práci naši tak důležitý. Doufejme že skvělý příklad dělnictva dojde i v řadách našeho členstva pochopení a následování! *O. S.*

LIBROJ KAJ GAZETOJ.

Eliro. Dua libro de la Biblio. El la originalo tradukis Dr. L. L. Zamenhof Eldonis Librairie Hachette et Çie, Paris (Francujo), Bvd. St. Germain 79. Prezo 2 fr. — Post „Genezo" (vidu Ĉes. esp. V, 114) aperas nun la dua el kvin libroj („Pentateuch") de Moseo „Eliro" (Exodus), klasike tradukita de Dro Zamenhof. La traduko de la Biblio estos tre valora verko de la esperanta literaturo, tial tiu ĉi laboro de Zamenhof estas tre meritplena. Legu ĝin malgraŭ tio kaj pro tio, ke la katolika eklezio malpermesas tion. *B.*

Mazepa. Tragedio en kvin aktoj. Verkis Juljusz Słowacki. Tradukis Antoni Grabowski. Eldonis Hachette et Cie, Paris. Prezo 2 fr. — Juljusz Słowacki (1809—1849), la ĉefa reprezentanto de la poetoj de la pola elmigrintaro post la malfeliĉa ribelo en 1830-31, scenigas la amintrigojn de Mazepa, paĝio de la reĝo Jan Kazimir, kaj la teruran venĝon de la trompata vojevodo. La tragedio forte altiras la leganton aŭ rigardanton. La esperanta traduko estas farita de bonega kaj malnova esperantisto Antoni Grabowski. La dramo verkita per 13silabaj aleksandrinoj estos ludata en Kraków dum la oka kongreso: ĉu vi ĝin vidos sur la scenejo aŭ ne, ĉiuokaze oni povas rekomendi al vi tralegi tiun ĉi verkon. *B.*

Halka. Opero en 4 aktoj. Komponis S. Moniuszko. La teksto de W. Wolski. Traduko de A. Grabowski. Eldonis Hachette et Cie, Paris, Bvd. St. Germain. Prezo Sm 0.50. — Tre signifa muzika komponaĵo de unu el la plej gloraj polaj komponistoj Stanislav Moniuszko (1819—1872). La polan tekston de Włodzimierz Wolski esperantigis tre malnova kaj bona esperantisto Antoni Grabowski. Halka estas laŭmerite ŝatata en la fremdlandaro, ĝia esperanta teksto certe pligrandigos la simpation de la mondo al ĝi. *B.*

Demandaro pri la historio, literaturo kaj organizaĵoj de esperanto por esperantaj ekzamenoj. Verkis R. de Ladevèze. Eldonis Friedrich Ader, Dresden A. 1. Hansahaus. Prezo Sm 0·575. — Sur 88 paĝoj la aŭtoro prezentas koncizajn informojn pri la deveno kaj historio de esperanto, pri la organizaĵoj de la esperantistaro, pri la literaturo kaj gazetaro en esperanto kaj priskribas la staton de la esperanto-movado. La broŝuro havas sekve similan enhavon kiel la rubriko „Informace a dokumenty". (Informoj kaj dokumentoj) de „Bohema esperantisto" kaj ĝi havas ankaŭ la saman celon: esti antaŭ ĉio helpilo por la kandidatoj, kiuj volas fari ekzamenon de esperanto, kaj por ĉiuj zorgaj propagandantoj kaj instruantoj. *Bšk.*

Oficiala jarlibro de U. e. a. 1912. 4a jaro. Eldonis Universala Esperantia librejo, Génève, rue de la Bourse 10. Prezo Sm 0·50. — Havante la unuan fojon la okazon registri la eldonaĵon de „Universala esperanto-asocio" eldonita en „Esperantia biblioteko" (n-o 7) ni antaŭ ĉio rekomendas al la meritita atento de niaj legantoj la asocion mem (informojn vidu en Ĉes. esp. III, 133, 154). La membroj ricevas senpage tiun ĉi dikan jarlibron (170 pĝ.), kiu enhavas multegajn informojn tre utilajn al ĉiu, kiu rilatas kun fremdlandaro. El la jarlibro estas plej bone vidi, kiel disvastigita estas tiu ĉi rimarkinda institucio: en la fino de 1911 estis: 146 voĉdonrajtaj delegitoj, 642 delegitoj, 194 vicdelegitoj, 159 subdelegitoj, 736 konsuloj, 158 oficejoj (en 885 lokoj kaj 47 landoj) 7804 esperantianoj, 266 esperantiaj entreprenoj, 17 esperantiaj asocioj. *B.*

La Revuo sciigas „El Bohemujo" (VI, 7): En Mikulovice, instruisto s-o Jeřábek sukcesis malfermi en la 3 klasoj de la lernejo kursojn d e v i g a j n por ĉiuj gelernantoj . . ." Ni ne scias, kie s-o Jeřábek prenis la povon devigi la lernantojn lerni esperanton — se tiel verame raportas ankaŭ la samideanoj el la ceteraj landoj, estos plej bone fermi la kronikan rubrikon, ĉar por sensencaĵoj kaj malveroj ĝi ne estas. En la lastaj numeroj (VI, 6—8) „La Revuo" enhavas vicon da tre rimarkindaj artikoloj: Pri Björnson kaj liaj verkoj, La Granda iluzio III. ĉapitro de la verko de Norman Angell), Fragmentoj el verkoj de Oscar Levertin, Nord-amerikaj Indianoj. *B.*

Lingvo internacia promesas (XVII, 1) represi de tempo al tempo gravajn artikolojn jam forgesitajn, kiuj aperis en ne plu haveblaj malnovaj kajeroj de „L. i.“ Tiu ĉi intenco estas tre laŭdinda kaj estus sole dezirinde, ke la elekto de la represota materialo estu kiel eble ĉiuflanka. La unua represaĵo estas artikolo de Zamenhof pri reformoj en la jaro 1896. La redakcio klarigas, kial ĝi uzas la subtitolon „Centra organo de la esperantistoj“: ne pretendante esti nun centra organo ĝi sole konservas tiun titolon kiel honoran titolon kaj privilegion donitan al ĝi de Zamenhof antaŭ multaj jaroj. *B.*

Internacia pedagogia revuo. Oficiala organo de la internacia asocio de instruistoj. Red. & adm.: Jan Jacobs, Broomsche Steenweg 444, Antwerpen, Belgio. Jarabono 1 Sm. — Multe pli malgranda, ekstere pli malbela kaj enhave pli malriĉa ol antaŭe aperas nun tiu ĉi revuo. „La malnovaj membroj eble tre miros vidante tiun ĉi malgrandan paperaĵon kaj certe ne plu rekonos en ĝi ĝiajn karajn, bone prizorgitajn, belajn, dikajn, interesplenajn antaŭintojn“ skribas la nova redaktanto kaj administranto mem. „I. p. r. baldaŭ retrovos sian antaŭan bonfarton, ĝi plifortiĝos kaj kreskados malgraŭ ĉia malhelpo“ esperas la redakcio kaj ni deziras tion al ĝi. Jen la enhavo de la 1a n-o: Raporto pri kunvenoj de „I. a. i.“ (en ĝi ni legas: S-o Durieux montras, ke nia societo sole vivetas. S-o Jacobs korespondanto de s-o Cejka, diras, ke s-o Cejka devis momente forlasi ĉian esperantan laboron pro troa alia privata okupia la prezidanto petas s-on Jakobs, ke amike li bonvolu transdoni al s-o Cejka niajn dankojn pro liaj antaŭaj servoj kaj niajn bedaŭrojn, ke li ne povas daŭrigi ilin.), Skota edukado, el la historio de la bohema popola lernejo (A. Valoušek), Diversaj sciigoj. *B.*

La Kroniko. Tutmonda revuo pri kroniko, statistiko, kaj propagando de esperanto. Red. & adm.: Esperanto-Propaganda Instituto, Leipzig, Kaiser Wilhelmstr. 15c. Jarabono 1 Sm (kun la literatura aldono 2 Sm). — Nova, tre utila gazeto, kiu enhavas koncizajn faktojn pri la tutmondaj progresoj de esperanto kaj ĝiaj diversaj aplikoj, nomaron de ĉiuj novaj libroj, broŝuroj, komercaĵoj, propagandiloj kaj gazetaj artikoloj, sciigojn pri la malnova tempo de esperanto, raportojn pri la novaj vortradikoj de esp. ktp. *B.*

Danubo en sia „Krestomatio por infanoj kaj komencantoj“ (II, 3) presigas fabelon de bohema verkisto Wenig „Kiel la aveto venis en la ĉielon vivanta“ (trad. H. K. Bouška). *B.*

La esperantisto (nun: Dresden N 22, Leipzigerstr. 110; jarabono Sm 1·50) estas nun (de jan. 1912.) oficiala organo de Germana esperanto-asocio. El la 4a n-o de la IVa jarkolekto ni sciiĝas, ke G. e. a. (Deutsher Esperanto-Bund) havas 11 ligojn kaj 169 grupojn (kun 12 subgrupoj).

La Tribuno. Monata organo de Universala studenta unio. Red. & adm.: Utiel, Valencia, Hispanujo. Abonprezo Sm 0·50. — Ni povas sole registri, ke ĝi ekzistas. *B.*

Laborista bulteno efektivigas bonan kaj utilan ideon: en la rubriko „Gvidlibreto de la laboristo“ ĝi komencas (I, 2) publikigi informojn pri la vivokondiĉoj de la laboristoj en la diversaj urboj kaj landoj (Paris, London, Berlin, Rejnlando, Belgio, Svisio, Arĝentino, Brazilio ktp.). Tiuj ĉi informoj certe estos multe serĉataj. *B.*

La kulturo en sia artikolo „Esperanto kaj politiko“ (I, 3) montras, ke „la venko de la lingvo internacia dependas de politikaj rilatoj de sia epoko“ kaj pruvas tion per tio, ke, se Zamenhof estus naskiĝinta en la tempoj de Julius Caesar aŭ de la regado de la katolika eklezio aŭ de Columbus aŭ de Napoléon, li estus malsukcesinta, ĉar la politikaj situacioj de tiuj tempoj estis malfavoraj al lia ideo. Nur kiam la moderna industrio enkondukis sur la tutmondan scenejon multajn novajn naciojn, kies lingvoj ne povis ĉiuj fariĝi tutmondaj, nur tiam la enkonduko de la internacia artefarita lingvo fariĝis problemo sukcesplene solvebla. Zamenhof povis sukcesi nur post Marx kaj Lassale, ne antaŭ ili. En la sama numero estas esperanta teksto de la socialista himno „Ruĝega standardo“ tradukita el pola originalo. *B.*

The British Esperantist publikigas (VIII, 86) leteron de dr-o Zamenhof pri „La deveno de la verda stelo.“ Ĝi estis tute hazarda, senintenca. Zamenhof hazarde eldonis unu el sia broŝuroj en verda koloro, s-o Geoghegan senintence atentigis lin, ke la verda koloro estas tiu de Irlando kaj Zamenhof atentigita je tiu ĉi koloro uzadis ĝin kiel simbolon de „espero“. La kvinpintan stelon presigis s-o de Beaufront sur sia lernolibro, ĝi plaĉis al Zamenhof kaj li mem uzis ĝin. Poste per asociado de la ideo aperis stelo kun verda koloro. *H.*

Germana esperantisto raportas (IX, 3), ke en Germanujo estas fondita „Asocio por inteunacia kompreniĝo“, kiu celas labori por ŝanĝo de nuna stato de la internacia politiko, kiu ne povus esti malpaciga per tiaj danĝeraj aferoj, kia estis traktado pri Maroko. La aŭtoro (J. B. = Jean Borel) vokas la kunlaboron de la germanaj esperantistoj en tiu ĉi entrepreno. *H.*

German-aŭstria esperantisto en „Hungarlanda kroniko“ (VI, 3) notas la respondon de d-ro Zamenhof al la demando, kiam festi la datrevenon de la apero de la unua broŝuro pri esperanto: „Kiun tagon aperis la unua broŝuro pri esperanto — tion mi tute ne memoras, kaj estas nun tre malfacile esplori tiun demandon. Ŝajnas al mi, ke pli bone estos festi la daton de 2a de junio (21a de majo en 1887 laŭ malnova stilo), en kiu estis ricevita la cenzura permeso, ĉar tiu ĉi estas la sola dato, kiun mi scias tute certe.“ *H.*

Le Monde espérantiste komencas publikigi (V, 2, ktp.) novan verkon de malnova samideano Paul Fruictier, praktikan lernolibron titolitan „La esperanta vortfarado laŭ la Fundamento“. Pri la verko ni raportos, kiam ĝi aperos tuta en aparta volumo. Jen sole atentigo por tiuj, kiuj volus ĝin legi pli frue. *H.*

Le Travailleur esperantiste. Red. & adm.: Paris 3a, rue de Bretagne 49, Francujo. Jare 2 fr. — Propaganda esperanto-franca gazeto por laboristoj, kia estas ĉe Bohemoj „La Kulturo“, ĉe Germanoj „Antaŭen“, ĉe Holandanoj „Laboristo esperantista“. Kiel estas videble, la progreso de esp. inter laboristaro estas ĝojiga. *H.*

Finna esperantisto (Adr.: A. Sandström, Kauppiaskatu 11, Helsinski, Finnujo; Abonprezo Sm 1·20), post unu kaj duonjara pauzo komencas denove aperadi (V. jarkolekto) redaktata nun en tri lingvoj: esperanta, finna kaj sveda. La reeldono estis ebligita per tio, ke estis fondita garantia kaso kaj en okazo de malprofito ĉi tiu estos dividata inter la garantiantoj proporcie al ĉies garantisumo. En unu sola klubo (La Polusstelo) oni garantiis pli ol 800 markoj po jare por du jaroj kaj oni esperas ricevi el la aliaj lokoj de la lando almenaŭ la saman sumon. Negranda estas la finna nacio, tre malmultenombraj estas la finnaj esperantistoj, sed vere granda estas ilia — oferemo. Ĉe bohemaj esperantistoj oni ĝin ne trovus. *H.*

Lingvo kosmopolita. Monata gazeto por la teoria konformigo de la lingvo internacia esperanto al scienco, tekniko & komerco. Red. & adm.: Généve (Svisio), rue du Centre 22, Plainpalais, Abonprezo Sm 0·80. — Gazeto. kiu malrespektante la netuŝeblecon de Fundamento enkondukas reformojn (alkonformigojn — ĝi diras), kiuj laŭ ĝia oponio havas por esperanto praktikan profiton (estas interese, ke ĝi uzas ankau bohemajn literojn č, š, ú). Ni registras. *B.*

DIVERSAJ KOMUNIKOJ.

Literaturaj konkursoj de la oka esperantista kongreso. Okaze de la oka internacia kongreso de esperantistoj (Kraków, 11—17. aŭg. 1912) estas organizitaj tri literaturaj konkursoj, en kiu povas ĉiu esperantisto partopreni. La unua konkurso estas: verki beletrian prozaĵon konsistantan el minimume 5000 vortoj; la minimumaj premioj estas: 65 Sm kaj 35 Sm (156 K, 84 K). La dua konkurso estas: verki poeziaĵon minimume 24versan; la minimumaj premioj estas: 30 Sm kaj 20 Sm (78 K, 48 K). La tria konkurso: verki pure sciencan disertacion el kiu ajn fako escepte literaturon kaj historion; la minimumaj premioj: 65 kaj 35 Sm (156 K, 84 K). La verkoj devas esti originalaj, legeble, fremdmane aŭ maŝine skribitaj, nesubskribitaj, signitaj per devizo kaj akompanataj de fermita koverto kun la devizo ekstere kaj kun la adreso de la aŭtoro interne. La verkojn oni sendu antaŭ la 15. de junio 1912. laŭ la adreso: Pola esperantisto, Warszawa Władzimierzka 8. *O. S.*

Albumo de la VIII. universala kongreso esperantista (Kraków, 11.—18. aug. 1912). Okaze; de la kongreso en Kraków oni donacos al dro Zamenhof albumon de ĉiuj kongresanoj. Pro tio ĉiu aliĝanto estas petata sendi sian fotografaĵon (en vizitformato). Oni ankaŭ intencas tiun ĉi albumon reprodukti kaj eldoni, se sufiĉe da kongresanoj mendos ĝin antaŭpaginte 2 Sm (la prezo de la albumo estos ne pli ol 5 Sm). *O. S.*

Informoj pri la urbo Tacoma petu esperante de: Commercial Club, Tacoma, Washington U. S. A. *O. S.*

RŮZNÁ SDĚLENÍ.

Písemný kurs esperanta pořádá redakce revue „Český esperantista". Každý účastník dostává ve lhůtách týdenních naučné listy „Učitel esperanta" (10-15 sešitů). Do týdne po obdržení každého sešitu může zaslati pořadatelstvu písemné vypracování úloh onoho sešitu, načež nejpozději do týdne obdrží opravené úlohy s potřebnými písemnými vysvětlivkami. Přihlásiti se možno kdykoliv. Možno si také zvoliti místo lhůty týdenní lhůtu 14denní nebo měsíční. Kurs stojí pouze K 1·20, které dlužno zaslati předem (s přihláškou). Přihlášky, úlohy a pod. adresujte: H. K. Bouška, redaktor revue „Český esperantista", Smíchov 730, na Celné 4.

Jazykové klasobraní z esperantských knih. Nejhlavnějším prostředkem k zdokonalení se v esperantu je jistě četba esperantských knih a časopisů, které poskytují bohatství vzorných slov a obratů, jimiž čtenář obohacuje své znalosti jazykové. Mnozí esperantisté ovšem nemohou čísti všecko, co by jim mohlo býti jazykovým vzorem, mnozí také nedovedou si vybrati to, co je hodno následování vybírajíce naopak věci nepozoruhodné, ba i nesprávné. Proto rozhodli jsme učiniti výběr toho, co v esperantských knihách vynikajících autorů a překladatelů zasluhuje pozornosti po stránce jazykové. V klasobraní tom budeme postupovati soustavně tak, že probereme nejzákladnější spisy esperantské literatury vůbec, především díla Zamenhofova. Počínáme základní čítankou esperantskou, kterou sestavil sám tvůrce esperanta: „Fundamento de la lingvo internacia esperanto". Je nám líto, že pro naprostý nedostatek místa nemůžeme výpisky ty glosovati, opatřovati poznámkami, víme však, že i tak mnoho přispěje toto klasobraní k důkladné znalosti esperanta u nás. *Red.*

České národní tance na esperantském kongresu. Jako jindy bude i na letošním kongresu uspořádán mezinárodní ples v národních krojích, při němž předvedou různí národové své národní tance. Bylo by velmi pěkné, kdyby Čechové na kongresu přítomní předvedli tam Besedu, po případě i některé tance slovácké, ovšem v národních krojích. Jelikož do Krakova pojede značný počet dam i pánů, nebylo by uspořádání takovéto taneční exhibice neuskutečnitelné; třeba jen, aby byla celá věc dříve řádně připravena. Proto prosíme snažně dámy a pány, kteří do Krakova pravděpodobně pojedou, aby to co nejdříve oznámili p. prof. R. Fridrichovi v Prostějově, který jim oznámí další podrobnosti. *S. K.*

Zprávy o esperantu v českých časopisech jsou stále velmi řídké a přece mohly by býti častější, kdyby více rukou pracovalo. A v tomto směru — významném a vydatném pro naše hnutí — může pracovati každý český esperantista. K tomu nikdo nepotřebuje uměti ničeho více nežli uměti opisovati. Každý, jakmile dostane číslo revue „Český esperantista", může z rubriky „Kronika a komentář" vybrati si jednu nebo více zpráv nejzajímavějších, opsati je (pro tisk píše se pouze na jedné straně papíru!), připojiti na konec každé zprávy v závorce poznámku „Z revue Český esperantista na Smíchově 730" a poslati svému místnímu časopisu (s udáním své adresy: V úctě zasílá . . .). Tohle může udělati jednou za měsíc každý. A udělá-li to každý měsíc (neuveřejněním některé zprávy nedejte se nikterak odstrašiti), přispěje tím velikou měrou k rozšíření známosti o esperantu u nás. Vždyť máme čtenáře v každém městě v Čechách a na Moravě, to znamená, že by zprávy o esp. byly ve všech krajinských a odborných listech. Užijme síly svého hnutí! *Bšk.*

Každý čtenář „Čes. esp." ihned, jakmile obdrží toto číslo, opíše a zašle svému místnímu (krajinskému) nebo odbornému časopisu některé z těchto zpráv (každou s poznámkou: Z revue „Český esperantista" na Smíchově 730): Vyznamenaný esperantista, Sjezd moravských esperantistů, Subvence esperantistům, Persekuce esp. v Rusku, Esperantský průvodce Alpami, Esperanto na španělských školách, Esperanto na ostrově Samos, Vyučování esperantu na školách, Rozmanitosti z esp. hnutí, Písemný kurs esperanta, Proti esperantu. Jazyk všeslovanský či mezinárodní? Zašlete zprávy ty všecky najednou nebo každý týden některou! Přátelé: ruce k dílu! Každý z vás! *R.*

O brožuru „Pejzaĝoj en Austrio" pište česky na cestovní kancelář ministerstva železnic (Reisebureau des k. k. Eisebahnministerium, Wien). Spolky vyžádejte si 5-20 exemplářů pro cizinu, dostanete je zdarma. *Fch.*

Čeští členové „U. e. a." vyžádejte si ku podpisu od p. J. Mareše (Luhačovice, Mor.) prohlášení o zřízení jednotného distriktu Bohemujo - Moravio - Silezio. *M.*

Nakladatel dr. Stan Kamaryt. Zodpovědný redaktor a vydavatel H. K. Bouška.
Tiskem knihtiskárny F. Simon a spol. ve Dvoře Králové n. L.

BOHEMA ESPERANTO-INSTRUANTO

UČITEL ESPERANTA

Naučné listy jazyka ESPERANTO pro samouky i kursy.

KURS ◇ ROZMLUVY ◇ ČÍTANKA.

Rediguje a vydává H. K. BOUŠKA, Smíchov 730, na Celné 4.
Předplatné K 1·20.— Pro předplatitele revue ČESKÝ ESPERANTISTA zdarma.
Přímí předplatitelé mají nárok na opravení písemných úloh.

PŘEHLED OBSAHU: Lidový kurs esperanta pro začátečníky i pokročilé. — Kurs konversační a rozmluvy česko-esperantské. — Odborné kursy esp. — Frazeologický slovníček esper.-český. — Česko-esperantská korespondence. — Výklady mluvní, mluvnické, slohové a slovníkové. — Soustavný slovník česko-esperantský. — Krátké a lehké poučné i zábavné články esperantské a esperantsko-české: povídky, pohádky, bajky, básně, přísloví, aforismy atd. — Anekdoty, hádanky a hříčky v esperantu. — Úlohy, cvičení a konkursy o ceny. — Různá naučení a sdělení.

PÍSEMNÝ KURS ESPERANTA.

Každý přihlášený účastník obdrží ve lhůtách týdenních, čtrnáctidenních nebo měsíčních (dle přání projeveného v přihlášce) naučné listy **„Učitel esperanta“** (10—15 sešitů o 4 stranách) k domácímu prostudování.

V ujednané lhůtě po obdržení sešitu a po prostudování lekce zašle účastník písemné vypracování úloh onoho sešitu pořadatelstvu (přiloživ poštovné na odpověď — 10 hal. ve známce), načež nejpozději do týdne obdrží opravené úlohy s potřebnými písemnými vysvětlivkami (na opravy nechá vždy dostatečný prázdný okraj).

Kurs stojí pouze *K 1·20*, které dlužno bezpodmínečně zaslati předem (s přihláškou). Kdo nechce přikládati porto na odpověď ke každé lekci zvlášť, může poštovné (K 1·20) zaslati zároveň s poplatkem za kurs předem (K 2·20 místo 2·40).

Přihlášky, úlohy a podobné adresujte:

H. K. BOUŠKA,
redaktor revue „Český esperantista“
Smíchov 730, na Celné 4.

LIDOVÝ KURS ESPERANTA
PRO ZAČÁTEČNÍKY.

Kdo chceš s užitkem a úspěchem sledovati tyto lekce, čti pomalu, pozorně a hlasitě odstavec za odstavcem a nepřistupuj k odstavci dalšímu, dokud jsi si dokonale a úplně nevštípil v pamět každý odstavec předchozí! Kdo nemáš opravdové chuti a pevné vůle takto postupovati, raději nezačínej — bylo by to mrhání časem i námahou: zběžné čtení lekcí je bezúčelné. Kdo však si úplně a pevně osvojí odstavec za odstavcem, uvidí na konci, že se jazyku opravdu naučil.

Hkb.

Lekce I.

1. Čtěte v esperantu vše přesně tak, jak jest psáno!

2. Dávejte přízvuk vždy a přesně na předposlední slabiku slova! Dbejte velice bedlivě správného přízvuku a přízvučné slabiky (předposlední) neprodlužujte!

3. Čtěte *d, n, t* vždy, tedy i před *i*, jako d, n, t, ne jako ď, ň, ť! Vyslovte hlasitě s náležitým přízvukem: diablo (ďábel; vyslovte bez „ď" a bez „j" tedy: di-a-blo, ne: ďijablo, přízvuk na „a"!), nikotino (nikotin, ne: ňikoťino, ale: nikotino!), tigro (tygr)!

4. Čtěte *ai* = a-i dvojslabičně, *ei* = e-i dvojslabičně, *aj* = aj jednoslabičně, *ej* = ej jednoslabičně, *au* = a-u dvojslabičně, *eu* = e-u dvojslabičně, *aŭ* = au jednoslabičně, *eŭ* = eu jednoslabičně (jako dvojhlásku)! Vyslovte hlasitě (pozor na přízvuk!): aŭtomobilo (automobil), Eŭropo (Evropa), laŭdi (chváliti), leŭtenanto (poručík)!

5. Čtěte *ĉ* = č, *ŝ* = š, *ĵ* = ž, *ĝ* = dž, *ĥ* = ch, *ŭ* = u v našem „ou" (polohláskové)! Vyslovte hlasitě a se správným přízvukem: ĉerpi (nabírati), ŝtato (stát), ĵurnalo (denník), ĝendarmo (četník), ĥolero (cholera), inĝeniero (inženýr), aĝio (ažio)!

6. Pamatujte esperantskou abecedu: a (a), *b* (bo), *c* (co), *ĉ* (ĉo = čo), *d* (do), *e* (e), *f* (fo), *g* (go), *ĝ* (ĝo = džo), *h* (ho), *ĥ* (ĥo = cho), *i* (i), *j* (jo), *ĵ* (ĵo = žo), *k* (ko), *l* (lo), *m* (mo), *n* (no), *o* (o), *p* (po), *r* (ro), *s* (so), *ŝ* (ŝo = šo), *t* (to), *u* (u), *ŭ* (ŭo = uo), *v* (vo), *z* (zo)! Vyslovujte vždy každou hlásku přesně tak, jak zní v abecedě! Dbejte toho zejména u hlásek: i, s, v, z!

7. Pamatujte: vidi = viděti,
sidi = seděti,
stari = státi!

Všimněte si, že uvedená slova jsou slova, která značí činnost, konání (slovesa), že jsou ve tvaru, který nevyjadřuje, kdo — osobu — a kdy — čas — co koná (způsob neurčitý) a že končí se v esperantu vesměs na *-i* (v češtině na *-ti*). Pamatujte si proto: v esperantu *všecka slovesa v neurčitém způsobě končí se na -i:* esti = býti, ami = milovati, ludi = hráti!

8. Pamatujte: mi = já (první osoba čísla jednotného),
mi estas = jsem,
mi amas = miluji,
mi ludas = hraji!

Pozorujte, že slova končící na *-as* značí děj, který se nyní právě děje (čas přítomný oznamovacího způsobu) a že osoba (zde první osoba čísla jednotného: „já") vyznačena je zájmenem (zde: mi). Pamatujte proto: v esperantu *přítomný čas oznamovacího způsobu sloves končí se vždy na -as:* osoba a číslo vyjádřeno je zájmenem (které v češtině se pravidlem vypouští, v esperantu však ne!): mi povas = mohu, mi devas = musím, mi volas = chci!

Podobně: mi vidas, mi sidas, mi staras.

9. Pamatujte: vi (ci) = vy, ty (druhá osoba),
vi povas = můžeš, můžete,
vi devas = musíš, musíte,
vi volas = chceš, chcete!

Všimněte si, že v příkladech uvedených jest koncovkou *-as* vyznačeno, že se nyní děje to, co je slovesem vyjádřeno (přítomný čas oznamovacího způsobu) a slůvkem (zájmenem) vi je vyznačeno, že ten čin dělá osoba druhá („ty" neb „vy"). V esperantu *pravidlem se vyká* (i tam kde v češtině tykáme), proto vi značí „ty" i „vy"; kde je nutno vyjímečně rozlišovati číslo druhé osoby („ty" a „vy"), užívá se ci = ty, vi = vy: vi dormas = spíš, spíte, vi trinkas = piješ, pijete, vi manĝas (vyslovte: mandžas) = jíš, jíte.

Podobně: vi vidas, vi sidas, vi staras, vi estas, vi amas, vi ludas.

10. Pamatujte: li, ŝi, ĝi = on, ona, ono (třetí osoba čísla jedn.),
li dormas = spí (on),
ŝi trinkas = pije (ona),
ĝi manĝas = jí (ono)!

Z těchto příkladů vidno, že v třetí osobě čísla jednotného jsou tři osobní zájmena, jichž užívá se dle toho, jaká jména zastupují: zastupu-

je-li zájmeno třetí osoby jméno osoby mužské, užívá se li = on, ono, zastupuje-li jméno osoby ženské, užívá se: ŝi (vyslovte: ši) = ona, ono, pro osoby bez určitého pohlaví — člověk, dítě, anděl, atd. — a pro zvířata a věci užívá se zájmena ĝi (vyslovte: dži!) = on, ona, ono: li promesas = slibuje (on), ŝi permesas = dovoluje (ona), ĝi rifuzas = odmítá (ono).

Podobně: li vidas, ŝi sidas, ĝi staras, li estas, ŝi amas, ĝi ludas, li povas, ŝi devas, ĝi volas.

11. Pamatujte: ni = my (první osoba čísla množného),
ni promesas = slibujeme,
ni permesas = dovolujeme,
ni rifuzas = odmítáme!

Jak vidíte, prvou osobu množného čísla označuje osobní zájmeno ni (čti s „n", ne s „ň") = my: ni ordonas = poroučíme (ordoni = poroučeti), ni konsentas = souhlasíme (konsenti = souhlasiti), ni pardonas = odpouštíme (pardoni = odpustiti).

Podobně: ni vidas, ni sidas, ni staras, ni estas, ni amas, ni ludas, ni povas, ni devas, ni volas, ni dormas, ni trinkas, ni manĝas.

12. Pamatujte: ili = oni, ony, ona (třetí osoba čísla množného),
ili ordonas = poroučejí,
ili konsentas = souhlasí,
ili pardonas = odpouštějí!

V třetí osobě čísla množného je jediné zájmeno ili = oni, ony, ona: ili iras = jdou (iri = jíti), ili venas = přicházejí (veni = přijíti), ili marŝas = kráčejí (marŝi = kráčeti).

Podobně: ili vidas, ili sidas, ili staras, ili estas, ili amas, ili ludas. ili povas, ili devas, ili volas, ili dormas, ili trinkas, ili manĝas, ili promesas, ili permesas, ili rifuzas.

13. Pamatujte: mi volas paroli = chci mluviti,
vi volas trompi = chceš (chcete) klamati,
li (ŝi, ĝi) volas kanti = chce zpívati,
ni volas veturi = chceme jeti,
vi volas ripozi = chcete (chceš) odpočívati,
ili volas silenti = chtějí mlčeti,
ili amas promeni = rádi se procházejí (milují procházeti se)!

Pozorujte, jak jednoduché je časování slovesa: ve všech osobách obou čísel je stále táž koncovka, jež označuje způsob a čas (zde oznamovací způsob v čase přítomném na *-as*), a osoba označuje se prostě zájmenem osobním, kterého nesmíme vynechati (v češtině naopak je máme

vynechati): mi estas = jsem, vi estas = jsi, jste, li (ŝi, ĝi) estas = jest, ni estas = jsme, ili estas = jsou.

14. Opakujte souhrně: Která jsou zájmena osobní v čísle jednotném (t. j. jak se řekne esperantsky: já, ty, on, ona, ono) i v množném (t. j. jak je v esperantu: my, vy, oni, ony, ona)? Jakou koncovku má v esperantu neurčitý způsob sloves? Jak se končí přítomný čas oznamovacího způsobu slovesa? Čím je vyznačen způsob a čas slovesa? Čím je vyjádřena osoba a číslo?

15. Přeložte: Mi parolas. Vi trompas. Li kantas. Ŝi veturas. Ĝi ripozas. Ni silentas. Ili promenas. — Mi ludas, ŝi kantas. Vi povas, li devas. Li staras, ŝi sidas. Mi trinkas, ĝi manĝas. Ni parolas, ili silentas. Vi ripozas, ni promenas. Ili veturas, ni staras. — Mi volas manĝi. Vi povas trinki. Li devas ripozi. Ŝi iras dormi. Ĝi rifuzas silenti. Ni permesas kanti. Vi amas paroli. Ili promesas veni. — Dovoluji hráti. Slibujeme mlčeti. Já chci jíti, ona chce jeti. Ty musíš mlčeti, my můžeme mluviti. On rád hraje, my rádi zpíváme. My chceme si odpočinouti, vy můžete na procházku (procházeti se). — Vidím pršeti (pluvi). Rádi fotografujeme (fotografi). Můžeš kouřiti (fumi). Musíte pracovati (labori). Chce (on) studovati (studi). Slibují (oni) poslouchati (obei). Odpírá (ona) učiti se (lerni). Dovolují (ony) naslouchati (aŭskulti). Poroučí (ono) stříleti (pafi). Souhlasí (oni) učiti (instrui).

16. Napište překlad vět zde nepřeložených (v odst. 8.—15.), přiložte 10 hal. známku na odpověď a zašlete nám nejdéle do týdne (adr.: H. K. Bouška, Smíchov 730, Na Celné 4). Vrátíme vám opravený překlad s vysvětlívkami s příštím číslem. To však jenom tenkráte, jestliže jste naše naučné listy si předplatil (ne tedy, dostal-li jste je zdarma)!

V kavárně.

Rozhovor.

(Číšník) Poklona, pánové a dámy!
(Příchozí) Dobrý den!
(Otec) Kam si sedneme?
(Matka) Sedněme si k tomu stolu u okna, abychom viděli ven.
(Dcera) Ano, já také ráda hledím z okna na ulici.
(Otec) Tož dobře! Odložme v šatně!
(Číšník) Co račte píti, velectění?
(Matka) Dejte mi šálek bílé kávy.
(Dcera) Já chci čokoládu.

En kafejo.

Dialogo.

(Kelnero) Komplimenton, gesinjoroj!
(Enirantoj) Bonan tagon!
(Patro) Kien ni sidigos nin?
(Patrino) Ni sidigu nin al tiu tablo apud la fenestro por vidi eksteren.
(Filino) Jes, mi ankaŭ amas rigardi el la fenestro sur la straton.
(Patro) Do bone! Ni demetu la supervestojn en la vestejo.
(Kelnero) Kion vi deziras, estimataj, por trinki?
(Patrino) Donu al mi tason da blanka kafo.
(Filino) Mi volas ĉokoladon.

(Číšník) A čím mohu posloužiti pánům?

(Otec) Přineste mi černou kávu, ale bez cukru.

(Syn) Já raději čaj.

(Číšník) S koňakem či citronem?

(Syn) Ne, se smetanou! Ale ať je horký!

(Číšník) Tu jsou nápoje, koláče, housky a cukrovinky.

(Otec) Přineste něco ke čtení (nějaké četivo)!

(Číšník) Jaké časopisy račte?

(Otec) Politické denníky.

(Syn) Které denníky čteš raději, otče?

(Otec) „Pokrok“ a „Lid“, jako ty.

(Číšník) Tu jsou denníky, „Pokrok“, „Lid“, „Národní listy“, „Malý denník“, „Obrázkový zpravodaj“ a „Úřední věstník“.

(Matka) Máte illustrované revue?

(Číšník) Račte prominouti, jsou právě v rukou (čteny), za okamžik budou volny (k disposici).

(Dcera) Máte-li také cizojazyčné časopisy?

(Číšník) Ovšem! Račte anglické, francouzské, německé, ruské či esperantské?

(Dcera) Dejte mi francouzské a esperantské.

(Číšník) Tu je „Figaro“, „Journal“, „La Revue“, „La Vie parisienne“, „Esperanto“ a „Český esperantista“. — Pán nebude čísti?

(Syn) Ne, dík! Zahraju si kulečník. Ale dříve mi dejte sklenku minerální vody!

(Dcera) A mně limonádu!

(Matka) Já bych chtěla ještě zmrzlinu.

(Číšník) Hned, prosím!

(Dcera) Hle, kdo přichází! Pan inženýr Dlouhý!

(Syn) Na zdar, příteli, sedni si k našemu stolu, je-li libo!

(Přítel) Má poklona, velectění. Dovolíte-li, rozmnožím vaši váženou společnost.

(Otec) Bude nám potěšením.

(Přítel) Číšníku, přineste mi horký punč!

(Syn) Pij rychle, pak si zahrajem kulečník.

(Přítel) Je-li ti libo.

(Otec) A my půjdeme. Číšníku, zaplatím!

Bšk.

(Kelnero) Kaj per kio mi povas servi al la sinjoroj?

(Patro) Alportu al mi nigran kafon, sed sen sukero.

(Filo) Mi preferas teon.

(Kelnero) Kun konjako aŭ citrono?

(Filo) Ne, kun kremo! Sed ĝi estu varmega!

(Kelnero) Jen la trinkaĵoj, kukoj, bulkoj kaj sukeraĵoj.

(Patro) Alportu iun legaĵon!

(Kelnero) Kiajn gazetojn vi deziras?

(Patro) Politikajn ĵurnalojn.

(Filo) Kiujn ĵurnalojn vi legas prefere, patro?

(Patro) „Progreson“ kaj „Popolon“, kiel vi.

(Kelnero) Jen estas ĵurnaloj „Progreso“, „Popolo“, „Nacia gazeto“, „Malgranda ĵurnalo“, „Ilustrita kuriero“ kaj „Oficiala bulteno“.

(Patrino) Ĉu vi havas ilustritajn revuojn?

(Kelnero) Bonvolu pardoni, ili estas ĵus legataj, post momento ili estos disponeblaj.

(Filino) Ĉu vi havas ankaŭ fremdlingvajn gazetojn?

(Kelnero) Kompreneble! Ĉu vi deziras anglajn, francajn, germanajn, rusajn aŭ esperantajn?

(Filino) Donu al mi francajn kaj esperantajn gazetojn.

(Kelnero) Jen „Figaro,“ „Journal“, „La Revue“, „La Vie parisienne“, „Esperanto“ kaj „Bohema esperantisto“. — La sinjoro ne legos?

(Filo) Ne, dankon! Mi ludos bilardon. Sed pli frue donu al mi glaseton da minerala akvo!

(Filino) Kaj al mi limonadon!

(Patrino) Mi volus, ankoraŭ glaciaĵon.

(Kelnero) Tuj, mi petas.

(Filino) Jen, kiu eniras! Sinjoro inĝeniero Dlouhý.

(Filo) Bonvenon, amiko, sidiĝu al nia tablo, se plaĉas al vi!

(Amiko) Mian komplimenton, tre estimataj. Se vi permesos, mi pligrandigos vian ŝatatan societon.

(Patro) Estos plezuro por ni!

(Amiko) Kelnero, alportu al mi varmegan punĉon.

(Filo) Rapidu trinki, poste ni ludos bilardon!

(Amiko) Se plaĉas al vi.

(Patro) Kaj ni foriros. Kelnero, mi pagos.

Bšk.

Peko.

El *Cäsar Flaischlen* tradukis *Charlotte Pulvers.*

1. Ni amis nin reciproke, kaj ni ambaŭ tion sciis; kaj silente kaj solece estis apud la marbordo . . . en la malproksimo estis maljuna fiŝkaptisto, flikanta retojn. 2. Kaj ni rigardis la hirundojn, kiuj alte ĉirkauflugadis siajn nestojn; kaj ni sidis sur la kamplimo kaj rigardis en la krepuskon, kaj neniu trovis plu ion rakontindan. 3. Kaj pli kaj pli strangaj fariĝis viaj okuloj kaj pli kaj pli malpacience la vento ŝiretis vian malhelan haron, kaj pli kaj pli sopiranta fariĝis nia silentado. 4. Kaj ni amis nin reciproke, kaj ni ĉion sciis, ankaŭ, ke estis la lasta tago por monatoj kaj eble por ĉiam — kaj ke ni de neniu ion forprenus . . . 5. Kaj ni nin — ne kisis! 6. Ĉu tio ne estis peko? 7. Ĉu tio ne estis malsaĝa? *„La Instruanto."*

1. solece = osaměle; fiŝkaptisto = rybář; fliki retojn = záplatovati sítě. — 2. ĉirkaŭflugi ion = obletovati něco, létati kolem něčeho; kamplimo = mez. — 3. fariĝi = stávati se; ŝireti = dráti· tahati; forpreni de iu ion = někomu něco vzíti.

Malnova kutimo.

El *Gamma* (Gustav Jaroš) tradukis *H. K. Bouška.*

1. En hungaria Slovakujo oni havas malnovan kutimon, ke en la kristnaska antaŭtago antaŭ la vespermanĝo la mastrino ŝmiras al la infanoj la frunton per mielo, por ke la homoj amu ilin tiel, kiel la abeloj mielon.

2. Ĉu ne estas en tio bela ideo? 3. Ĉu tiu ĉi kutimo ne meritus esti disvastigita ankaŭ inter ni? 4. Kompreneble mielo sola ne helpos; sed, kio belea estas kaŝita en tiu ĉi kutimo, tio estas: la deziro, ke homoj amu iliajn infanojn. 5. Tiu ĉi tendenco estas nobla kaj surprizanta.

6. Sed sub ĝi estas kaŝita ankoraŭ pli profunda ideo: ke homoj amu homojn. 7. Kaj ne sole kelkajn, sed ĉiujn.

8. Kie en la mondo, sur kiuj oraj herbejoj, estas abeloj, kiuj produktas tian mielon? *„Danubo"*

1. kristnaska antaŭtago = štědrý den. — 4. kompreneble = ovšem.

Rimarkindaĵoj de la kalendaro.

1. Ekzistas kelkaj rimarkindaĵoj de nia kalendaro, kiuj verŝajne ne estas komune konataj. 2. Neniu jarcento povas komenciĝi mer-

kredon, vendredon aŭ dimanĉon. [3] La sama kalendaro estas uzebla ĉiun dudekan jaron. [4] La monato oktobro ĉiam komenciĝas la saman semajntagon kiel la januaro, la aprilo kiel la julio, la septembro kiel la decembro. [5] La monatoj februaro, marto kaj novembro komenciĝas la saman semajntagon. [6] La unua tago de la monatoj majo, junio kaj aŭgusto estas ĉiam diferenca unu de la alia kaj de la unuaj tagoj de ĉiuj aliaj monatoj. [7] La unua kaj la lasta tago de la jaro estas la sama semajntago. [8] Sed ĉiuj ĉi tiuj reguloj ne estas aplikeblaj por superjaro, se oni komparas tagojn antaŭ kaj post la dudek naŭa februaro. *„Germana esperantisto.“*

Rimarkindaĵo = pozoruhodnost. — [1] verŝajne = pravděpodobně, asi; komune konata = obecně známý. — [2] jarcento = století; komenciĝi = počínati se. — [3] la kalendaro estas uzebla = kalendáře lze užiti. — [4] semajntago = týdenní den. — [5] diferenca de io = odlišný od něčeho. — [6] la regulo estas aplikebla por io = pravidla lze použiti pro něco. — [8] superjaro = přestupný rok.

Nepardonebla.
Anekdoto.

[1]. De iu viro forkuris lia facilanima edzino, sed post longa vagado ŝi revenas. [2] Ŝi: „Kara edzo, ĉu vi pardonas al mi, ke mi forlasis vin?“ [3] Li: Jestion mi pardonas, sed, ke vi revenis, tion mi ne povas pardoni. Adiaŭ!“ *„La plej bonaj spritaĵoj.“*

[1] Pardonebla = odpustitelný; spritaĵo = vtip. — [2] forkuzi de iu = utéci od někoho; facilanima = lehkomyslný; vagado = potulování; reveni = vrátiti se. — [3] forlasi iun = opustiti někoho.

Kiujn aĝojn ni havas?
Enigmo.

[1] Mi estas duoble tiom aĝa, kiom mia frato estis, kiam mi estis tiom aĝa, kiom li estas nun. [2] Kiam li estos tiom aĝa, kiom mi estas nun, tiam ni estos kune naŭdekjaraj. [3] Kiujn aĝojn ni havas?

Kiun aĝon vi havas = jak jste stár (jaký věk máte)? — [1] duoble = dvakráte; kune = společně. — Solvo (rozřešení): Mi estas trideksesjara, la frato estas dekokjara.

Nákladem dra Stan Kamaryta. — Tiskem fy. F. Simon a spol. ve Dvoře Králové n. L.

Vřelý dík projevuje nové vydavatelstvo revue „Čes. esp." všem, kdož měli trpělivost a shovívavost v přechodné době, nežli vydavatelstvo úplně se zařídilo. Zároveň prosí každého, komu snad nemilým nedopatřením neb přehlédnutím nebyla vyřízena objednávka (platí to o objednávkách před 31. III.), aby si neobtěžoval objednávku reklamovati. Bude vyřízena obratem jako všecky objednávky budoucí. Také revue po vyrovnání tempa tímto dvojčíslem bude vycházeti přesně 25. dne v měsíci (vyjímečně číslo 5. vyjde 31. května).

Reklamace časopisu se nezalepují a nefrankují; na adresní stranu však nutno napsati slovo: Reklamace! Reklamace nedošlého čísla vyřizujeme jen do vyjití čísla následujícího. Nemůžeme zdarma vyřizovati reklamace čísel starších, zejména ne čísel z ročníků předchozích. Ta nutno zaplatiti!

Je správná vaše adresa, pod kterou Vám zasíláme revui? Je-li sebe menší chyba ve jméně, titulu, adrese, račte nám to oznámiti! Opravíme! Nejlépe, zašlete-li nám plné znění správné adresy (u dám i s označením: paní, slečna) na připojené dopisce přihlašovací. Neučiníte-li tak, nehoršete se nad chybami, za něž nemůžeme.

Listárna redakce. — Pan J. S. Praha. Vizte „Čes. esp." roč. III. str. 133, 154 a příští číslo. „Čes společnost esp." schází se v úterý od 8—11 hod. v restaurantu Kolářově Celetná 13. — Pan K. H. Budějovice. Promiňte, ale takovým (často nám docházejícím) přáním nemůžeme jednotlivci pro ukojení jeho osobní záliby vyhovovati. Máme toho dosti, když podobné práce musíme vyhotovovati pro potřeby veřejné a oficielní. Máte-li ve věci zalíbení, sledujte vydané publikace, zejména oficielní, jakož i naši revui. Ve speciálních případech skutečné potřeby rádi Vám vyhovíme. Obnos poštovného připsali jsme Vám k dobru. — Pan J. V. Praha. Totéž. Psal byste vy někomu pro zábavu adresář více než sta časopisů? — Pan V. O. Brno. Totéž. Najdete ostatně v Borelově Poškalendaro a v — „Čes esp".

Listárna administrace. — Pan J. S. Vyškov. Litujeme, ale nemáme všech ojedinělých čísel starých ročníků (zaslali jsme, co máme). Proč jste nereklamoval hned tenkráte?

Kdo jede do Krakova, nechť nám to laskavě oznámí v zájmu celku i — svém.

Dvacet procent slevy pro naše čtenáře poskytuje vynálezce nové důmyslné figurové hry pro dvě osoby (jakou je ku př. šach atd.) „Rival". Kdo objedná „Rival" (hrací deska a 111 figur s návodem v úhledné krabici) prostřednictvím administrace Čes. esp. dostane jej za 8 K místo za 10 K.

Pražští rivalisté scházejí se každý čtvrtek večer v kavárně „Louvre", Ferdinandova.

Spolehlivé pokyny všem, kdo pomýšlejí na cestu do Ameriky v brožuře vydalo cestovní oddělení akciové banky „Bohemia" v Praze na Příkopě 14. Interesenti obdrží brožuru zdarma — odvolejte se na revue Čes. esp.!

Protokol X. sjezdu Československé socialně demokratické strany dělnické vydalo nakladatelství „Záře" (Praha. Hybernská) za 80 hal. (jednání o esp. zaznamenáno na str. 220-221.).

Pro zábavu i poučení dětem: Besídka malých (ročně K 1·30) a Besídková knihovna (sešit za 12 hal.). Adresa: Adm. Besídky malých, Praha II. Lazarská 45.

Redaktoro kai eldonanto K. H. Bouška. — Posedanto Dr. Stan Kamaryt. — Presisto F. Simon apol., Dvůr Králové nad Labem. — Bohemujo-Aŭstrios.